REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc. Manuscripte nu se retrimet.
INSERATE se primesc la ADMINISTRAȚIUNE în Brașov și la următórele Birouri de anunciurĭ:
In Viena: M. Dukes Nachf. Max. Augenfeld & Emerich Lesner. Heinrich Schalek. Rudolf Mosse. A. Oppelik's Nachf. Anton Oppelik. In Budapesta: A. V. Goldberger, Ekstein Bernat. In Hamburg: Karolyi & Liebmann.
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. — Publicări mai dese după tarifă și învoială.
RECLAME pe pagina a 3-a o seriă 10 cr. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Numĕr de Dumineca 13)

„GAZETA“ iese în fiăcare di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de *Dumineca* 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de *Dumineca* 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare, Têrgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. — Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 69.—Anul LXIII. Brașov, Sâmbătă 25 Martie (7 April). 1900.

Din causa sfintei sĕrbătorĭ a Bunăvestirei, diarul nu va apăré până Lunĭ séra.

Nou abonament
la
Gazeta Transilvaniei.

Cu 1 April st. v. 1900

se deschide nou abonament, la care învităm pe toțĭ amicii și sprijinitorii fóiei nóstre.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: pe un an 24 coróne (12 fl.); pe șése lunĭ 12 coróne (6 fl.); pe trei lunĭ 6 coróne (3 fl.); pe o lună 2 coróne (1 fl.).

Pentru România și străinătate: pe un an 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 francĭ, pe trei lunĭ 10 francĭ, pe o lună 3.50 francĭ.

Abonamente numai la numĕrul poporal de Dumineca:

Pentru Austro-Ungaria: pe un an 4 coróne (2 fl.); pe șése lunĭ 2 coróne (1 fl.).

Pentru România: pe un an 8 francĭ, pe șése lunĭ 4 francĭ.

Abonarea se póte face mai ușor prin *mandate postale*.

Administrațiunea.

Ajutorul strĕin.

E rĕu, când omul este în bătaiă și nu are nicĭ prevedere, nicĭ plan, nicĭ ochiul ager al luptătorului, care scie sĕ se ferescă de lovitura dușmană cu o clipită mai curênd, decât l'ar isbi în cap, și care, la rêndul sĕu, scie sĕ se folosescă de orĭ-ce greșélă și slăbiciune a dușmanului spre stricăciunea acestuia și în favorul sĕu.

E rĕu acésta pentru un singur om, care se află în luptă cu altul; cu cât mai rĕu nu trebue sĕ fiă pentru un popor, când în strîmtórea lui umblă ametit, îndurând o lovitură după alta și nesciind sĕ se apere la vreme și cum se cade.

Și cam în acéstă stare ne aflăm noi adĭ, Românii de dincóce, pe terenul politic-național, nu mai puțin, ca pe cel bisericesc cultural.

Cunoscênd greutatea împrejurărilor, tóte ar mai merge cum ar mai merge, têrîș grăpiș, décă nu tocmai acum, când atât națiunei, cât și bisericei nóstre îi arde mai tare de a avé apĕrătorĭ harnicĭ, curagioșĭ și solidarĭ, se ridică din tóte părțile prorocĭ mincinoșĭ, carĭ umblă sĕ ne ademenéscă poporul cu tot felul de vorbe seducĕtóre, bârfelĭ și cârtirĭ, ce nu sunt la locul lor și aduc desbinare între ai noștri, ér adversarului folos.

Din nenorocire s'au aflat și se mai află și în clerul nostru destuĭ ómenĭ fără prevedere, carĭ au credut și au făcut și pe alții sĕ crédă, că noua rênduélă cu ajutórele de stat date preoțimei de cătră guvern va fi mai mult spre binele, decât spre rĕul preoțimei nóstre, și că în cele din urmă nu va puté sĕ schimbe condițiile ei de până acuma în ce privesce naționalismul ei și legăturile strînse cu poporul. Alții mai prevĕdĕtorĭ au dis: nu vĕ bucurațĭ de arginții, ce vi-se oferă de cei ce tot-déuna v'au privit cu ochĭ dușmănoșĭ, și tot-déuna au fost cu neîncredere fața cu voi, căcĭ acești argințĭ vi-se vor da pentru cumpărarea sufletelor și vor aduce desbinare și traiu rĕu în casa și biserica vóstră.

Dér ce folos; aceluia, care nu primesce un sfat bun, nicĭ nu 'i se póte ajuta. Preoțimea nóstră nu s'a sciut pregăti cum se cade, ca sĕ întimpine solidar uneltirile cu ajutórele și întregirile salariilor preoțescĭ din partea statului și așa guvernul a pus condițiunile, carĭ i-au convenit luĭ pentru împărțirea acelor ajutóre și nu condițiunile, ce trebuiau sĕ consune cu dorințele și trebuințele clerului nostru și pe carĭ acesta trebuia sĕ și-le stórcă printr'o luptă solidară, séu la din contră sĕ respingă toțĭ solidar acele ajutóre.

Ce-i drept, sinódele și congresul național bisericesc al provinciei metropolitane greco orientale au procedat uniform și și au stabilit o atitudine uniformă. Acésta nu s'a întêmplat în provincia metropolitană unită; aicĭ numai archidiecesa Blașiului a luat o posițiă demnă și hotărită în cestiunea ajutórelor de stat.

Pe când la Sibiiu se crede, că guvernul va lăsa împărțirea ajutórelor în mâna Consistoriilor, deja la Blașiu s'a făcut dilele acestea cea mai tristă esperiență în privința acésta.

Consistorul metropolitan din Blașiu a înaintat guvernului o listă cu numele acelor preoțĭ, pe carĭ i-a aflat și i-a recomandat ca vrednicĭ de-a fi ajutorațĭ, preoțĭ mai slab dotațĭ și cu purtare bună din archidiecesă.

Ce a făcut însĕ ministrul de culte? A asignat suma de 46,320 fl. pentru ajutorărĭ, dér din lista, ce a primit'o dela Consistoriu, a șters pe toțĭ preoții aceia, carĭ nu i-au convenit, nu i-s'au părut destul de „patrioticĭ“ și supușĭ fișpanilor și solgăbirăilor, ér pe cei plăcuțĭ ministrului i-a remunerat gras, deși sunt cei mai slabĭ, mai puțin cualificațĭ și fără nicĭ un merit, și a pretins sĕ li-se dea câte 600 fl., pe când celor mai harnicĭ și sĕracĭ preoțĭ li-a încuviințat numai sume ridicule de câte 30—50 fl.

Nu înțelegețĭ odată, care este scopul acestei procederĭ? Guvernul vré sĕ nimicéscă autoritatea și disciplina morală în biserica nóstră, remunerând cu banĭ cele mai slabe și ticălóse elemente din cler și făcêndu-le astfel uneltele sale. Restul și l póte închipui orĭ-ce om cu mintea sănĕtósă.

Nu am păți-o mai bine nicĭ pe terenul politic-național, décă li-ar succede prorocilor mincinoșĭ, cum sunt cei ce se ridică acuma cu multă obrăsnicia în Arad, sĕ încurce mințile ómenilor și sĕ-și facă, cu flecăriile lor, sĕ crédă, că contrarii neamului nostru, carĭ nicĭ-odată n'au avut gândurĭ mai rele ca astădĭ, umblă sĕ ne împace și că cei dela cârmă ar fi cu bune intențiunĭ pentru Românĭ.

Revista politică.

Miercurĭ a fost amânată **dieta** din Peșta până după Pascile apusene. Pricina amânării dietei este, că trei dintre miniștri, între carĭ și ministru-președinte Szell, au trebuit sĕ plece la Viena, pentru a lua parte la **consiliul de miniștri comun**, care se ocupă tocmai acum cu preliminarul de budget comun, ce va fi a-se înainta delegațiunilor.

*

C'o di mai înainte, a fost în dietă mișcată discusiune despre **politica confesională**. Pricină a dat o vorbire a contelui Ioan Zichy, în care acesta a dis, că la stările triste de adĭ între confesiunĭ, vina o pórtă mai ales protestanții ungurĭ, carĭ amăgițĭ de vorbele celor dela cârmă, au sprijinit la timpul sĕu reformele politice bisericescĭ, reforme de-opotrivă păgubitóre catolicismului, ca și protestantismului, ba statului însuși. Asta o simt adĭ cu toții, de aceea partida poporală catolică va lupta din rĕsputerĭ pentru revisuirea legilor politice bisericescĭ.

FOILETONUL „GAZ. TRANS“.

Nuntă în codru.

Ce mai chiu și chef prin ramurĭ
Se 'ncinsese-atuncĭ!
Numai frațĭ și verĭ și neamurĭ
De-ar fi fost umpleau o țéră!
Dér' așa că s'adunară
Și străinĭ din luncĭ!

De mĕ 'ntrebĭ, eu nu sciu bine —
Alții póte sciu —
Ce sĕ 'ntrebĭ calicĭ ca mine!
Sciu că lumea dintr'o dată
S'a tredit că-i adunată
Și c'o duce 'n chiu.

Că 'ntr'o di purtând în mână
Un colac și-un băț,
Prepelița cea bĕtrână
S'a oprit și 'n deal și 'n vale,
Și chiema 'ntêlnind în cale
Lumea la ospĕț.

„Cei tu soro?“ Ce sĕ fiă
Nuntă mare 'n crâng!
N'ai vĕdut tu veseliă
De când ești și porțĭ un nume.
Și-am plecat, trimésă 'n lume,
Óspeții sĕ-i strîng.

„Dér pe mire cum îl chiamă,
Cine-i el, și-al cui?“
N'audi-și de *sturz*, bag-sémă!
Până și 'mpĕratu 'l scie —
„Și-i bogat?“ — „Ce-i pe câmpia
Tot ce vedĭ, e-a lui“.

„Ér' miresa! Din cosiță
Numai florĭ îi cad.
Mierla e. Și e prestiță,
Și gătită ca o cruce:
Cisme galbene și-aduce
Tot din Țarigrad“.

„Ei, atuncĭ sĕ scii, vecino,
C'am sĕ viu și eu“.
„Păi, de bună-sémă, vino!“
Tot așa, cu voe bună
Prepelița tot adună
Pe nuntașĭ mereu.

Și s'a strîns din zare-naltă
Neamu 'ntraripat,
Și din crâng și dela baltă
Și din șesurĭ de prin grâne;
Ba și *vrăbii* mai bĕtrâne,
Musafirĭ din sat.

Până'n nópte tot veniră
Și prin crengĭ au mas,
Er' în dorĭ sĕ rĕscoliră,
Și'n gorun aveau altarul —
Ia 'nchinați-mĭ cu paharul,
Sĕ-mĭ mai vie glas.

Mĕ 'ntrebațĭ de nun? Ei nunul,
Sóre 'ntradevĕr:
Dumnealui mĕ rog, *păunul*!
Nună mare a fost *gaița*,
Stete-acasă *păunița*
Că-i murise-un vĕr.

„Pop' aveau?“ Tu maică sfântă!
Stai sĕ mai vorbescĭ?
Școlĭ pe *ciocârlan* cum cântă?
Dumnedeu sĕ-i ție firea!
A 'nvĕțat trei verĭ psaltirea
La Vlădicĭ sêrbescĭ.

Drușce-aveau o *coțofană*
Și-un *cârsteiu* bălțat.
Pițpalacul, nene, 'n strană!
Er' cădelnița de aur
O ținea jupânul *graur*
Dascălu 'nvĕțat.

Dér' sĕ vedĭ! la socru mare
Sgomote, din dorĭ —
Pițigoiu 'ntruna sare,
Steag pe casă *Șoimul* sue,
Gheunoia bate cue
Ca s'anine florĭ,

Er prin cuhnii sfat și vorbă,
Asta s'o vedețĭ!
Prepelița face ciórbă,
Presurile fac friptură,
Vin *sticleții* și le-o fură,
Dracii de sticlețĭ!

Șoimii repedĭ scot în ghiare
Carnea din căldărĭ,
Corbul cel cu ciocul tare
Dumicată 'n blide-o lasă,
Cintițoii duc la masă
Rêndul de mâncărĭ,

Cuvêntarea lui Zichy i-a usturat rĕu pe protestanţii din partida guvernului. Chiar ministru-preşedinte Szell a aflat de lipsă sĕ se ridice şi sĕ spună, că guvernul nu va lăsa sĕ se sgudue fundamentul politicei liberale prin rĕscolirea din nou a certelor confesionale, şi va susţiné reformele bisericesci politice, căcĭ în ţéra acésta nimĕrui nu-i este iertat sĕ întrebe, décă cineva e catolic, protestant, orĭ jidov, fiă-care sĕ se fericéscă cu credinţa lui.

Vorbele lui Szell au uns la inimă pe tiszaiştii şi banffyştii din partida guvernului, ei s'au şi grăbit sĕ-l felicite şi sĕ-i facă ovaţiunĭ. Dér cu tóte acestea toile lui Banffy nu încetéză cu atacurile în potriva lui Szell.

*

Scirile, ce ne sosesc din **Bucovina** nu pot, decât sĕ revolteze pe tot omul binesimţitor. In acea mică ţĕrişóră fraţii noştri sunt obiectul celor mai ticălóse prigonirĭ. Constituţionalism, dreptate, legalitate şi libertate sunt numai vorbe góle şi bar. Bourguignon a ajuns la culmea tiraniei politice. In loc ca el sĕ înceteze cu başibuzuciile lui, în loc sĕ se abată pe cărare mai bună, a pus la cale o nouă góna în contra Românilor şi a partidului naţional român. Br. Bourguignon a dat poruncĭ aspre organelor administrative din Câmpulung, sĕ citeze la căpitănia pe participanţii la adunarea, ce o convocase în Februarie deputatul Dr. G. Popovicĭ, la care au şi luat parte mii de alegĕtorĭ, cărora vrednicul deputat li-a destăinuit, greul ce-i apasă. — Şi acésta ticăloşiă o sĕvĕrşesce Bourguignon tocmai pe când în Cernăuţĭ este adunată dieta bucovinénă. Rele semne sunt acestea, şi „Patria" organul fraţilor noştri din Bucovina, care apĕră cu bărbăţiă causa dréptă a celor prigoniţĭ, a fost confiscată acum din nou, pentru un articol, în care şi-a vĕrsat amarul şi a înfierat acéstă procedură barbară de guvernare. — Tot la porunca lui Bourguignon s'a pus la cale o cercetare disciplinară contra catechetului ort. or. Luţia din Rădăuţĭ, care a participat la protestul preoţimei române în potriva insultelor guvernului la adresa clerului român în August anul trecut. — Dér nu-şi gândesc odată sfetnicii din Viena ai împĕratului, că are şi rĕbdarea Românilor bucovinenĭ o margine, peste care trecând, n'are sĕ fiă bine?

*

Ce se întêmplă în **Bulgaria**? Étă o întrebare, ce preocupă aḍĭ înalta diplomaţiă europénă şi tóte cercurile politice. Principele bulgar *Ferdinand* a plecat la 3 Aprilie n. cu totul pe neaşteptate din Bulgaria, şi alaltăerĭ a sosit în Viena. Plecarea lui a produs pretutindenĭ surprindere în cercurile bulgare, fiind-că nimenĭ nu scia, care póte fi ţinta adevĕrată a călĕtoriei. Alaltăerĭ diminéţa s'a publicat în Sofia o proclamaţiă a principelui, în care spune, că plécă în strĕinătate şi în lipsa lui din ţéră însărciněză pe consiliul de miniştri cu regenţa. O fóie bulgară crede a sci, că principele a plecat ca sĕ-şĭ cerceteze copiiĭ în San-Remo; din altă parte însĕ se vestesce, că ţinta călĕtoriei lui a fost Viena şi stă în legătură cu stările politice de faţă ale Bulgariei. In Viena sosirea principelui s'a întêmplat cu totul pe neaşteptate; nicĭ la poliţiă, nicĭ la agenţia bulgară nu se scia nimic de sosirea lui. Din Viena principele a plecat la San-Remo, dér se ḍice, că nu se va opri numai aicĭ, ci va merge la *Cannes*, unde se află mamă-sa, principesa Clementina, şi unde mai petrece şi marea ducesă ruséscă Elena, fiica marelui duce rusesc Vladimir, pe care principele Ferdinand ar voi, ḍice-se, sĕ o ia în căsĕtoriă.

Corespondentul din Sofia al fóiei francese „Eclair", a avut ḍilele trecute o convorbire cu ministru-preşedinte bulgar *Ivanciov*. Acesta sĕ fi declarat corespondentului următórele: „Mai demult ómenii erau la noi cu mare neîncredere faţă de Rusia şi mult timp politica nóstră s'a legănat între Petersburg şi Viena. După un lung schimb de părerĭ însĕ, aḍĭ *politica bulgară s'a transformat în spiritul alianţei ruso-francese*".

Rĕsboiul dintre Burĭ şi Englesĭ.

Mórtea grabnică a vestitului general Joubert, nu i-a făcut pe Burĭ sĕ-şĭ piérdă curagiul. Dinpotrivă, îndată după înmormêntarea marelui lor bărbat, Burii s'au pus în mişcare în tóte părţile.

S'au înşelat Englesii, când au credut, că după-ce au întrat în capitala statului liber Oranje, va fi gata cu Burii. Câte-va ḍile după întrarea lui Roberts în Bloemfontein, s'a dat un mare prânḍ, la care au participat şi ataşaţii militarĭ strĕinĭ. Roberts a ţinut la acest prânḍ o vorbire şi a invitat pe ataşaţii strĕinĭ încă de pe atuncĭ la un mare banchet în Pretoria, capitala Transvaalului. Tot aşa a făcut şi Buller, când a plecat din Anglia; în cercul prietinilor sĕĭ ḍicea, că c'o pipă de tutun va ajunge în Pretoria. Dér étă, că 's aicĭ şi Pascile, şi nicĭ Buller, nicĭ Roberts n'au mai ajuns în Pretoria. Buller se află încă tot printre munţii şi dealurile Natalului, ér Roberts stă în Bloemfontein, şi încă stă rĕu.

Întêmplările din ultimele ḍile au dovedit, că marea armată englesă de sub conducerea mareşalului Roberts, este atacată de tóte părţile de Burĭ, carĭ par'că rĕsar din pĕmênt. Burii au încunjurat de tóte părţile pe Englesĭ şi au ajuns până apróple de Bloemfontein. In ḍilele trecute ei au câştigat douĕ marĭ lupte asupra inimicului, în una dintre aceste lupte li-au făcut Englesilor o adevĕrată ruşine, prinḍênd câte-va sute din ei, 7 tunurĭ şi 200 de carĕ cu bagajă. Trimis'a Roberts ajutóre acestor nenorociţĭ, dér a fost prea târḍiu, căcĭ Burii trecuseră pe dinaintea nasului Englesilor cu tunurile şi cu carĕle de bagajă luate dela aceştia.

Mai mult; într'o luptă mare cu armata generalului French, care se dusese sĕ alunge pe Burĭ de pe înălţimile, ce le ocupaseră în ajun, Burii au secerat asupra Englesilor o frumósă victoriă la Brandfort, respingênd ariergarda lui Roberts, care a avut pierderĭ marĭ.

Burii au fost atât de isteţĭ, încât au nimicit tóte instalaţiunile conductului de apă dela Bloemfontein, aşa că armata lui Roberts e pusă în faţa primejdiei de a nu mai avé apă.

In potriva aripei de cătră rĕsărit a lui Roberts, stau apróple 10,000 de Burĭ la Ladybrand. La Paardeberg, unde capitulase Cronje, a apărut ca din pĕmênt o armată însemnată de Burĭ.

Mai puternic sunt întăriţĭ însĕ Burii la Kroonstad. Aicĭ sunt adunaţĭ peste 25,000 şi aicĭ aştéptă ei pe Roberts. Pentru-ca Englesii sĕ mérgă la Pretoria, vor trebui sĕ-şĭ tragă mai întâiŭ socotéla cu Burii dela Ladybrand, carĭ au la spate posiţiunĭ naturale întărite, în munţĭ. Vor trebui apoi sĕ dea piept cu Burii dela Kroonstad, — şi cine mai scie unde. Ér la urmă? Póte sĕ se împlinéscă vorba lui *Krüger*, că Burii vor reocupa érăşĭ capitala statului Oranje, şi póte sĕ vină încă momentul când Angliei sĕ-i pară rĕu, că n'a primit pacea, ce i-au îmbiat'o republicele sudafricane.

*

Tocmai pe când se petrec acestea, Anglia a luat hotărîrea, ca pe vestitul general bur *Cronje* şi pe cei 1000 vitejĭ ai sĕĭ căḍuţĭ în prinsóre englesă după capitularea dela Paardeberg, sĕ-i trimită totuşĭ la insula St. Elena. Insula acésta are o suprafaţă de 144 chilometri, zace la o depărtare de 1800 chilometri de Africa, în mijlocul oceanului. De aicĭ Cronje de bună sémă nu va puté fugi, cum se temeau Englesii, că va fugi din Capstadt, orĭ că va fi scăpat de ai sĕĭ. Póte că Cronje nu va mai vedé nicĭ-odată patria, pentru care s'a luptat ca un leu, mai ales, décă Englesilor le va succede sĕ pună sub genunchiul lor republicele bure şi sĕ sugrume libertatea şi viaţa naţională a Burilor.

*

Despre noul comandant suprem al armatelor bure, generalul *Bota*, s'a scris acum în urmă, că e *Român* de nascere din comitatul Bistriţa-Năsĕud; e fiu de *grăniţer român*, al cărui tată trăesce şi aḍĭ; a fost ofiţer în armata austriacă şi ultima scrisóre, ce a primit'o tatăl sĕu dela el, datéză din Septemvre 1897. *Bota* este un om chibzuit şi cumpĕtat, e general vestit şi el, şi cunósce bine tainele rĕsboiului, căcĭ pe el mai ales îl avea bine Joubert, care i-a încredinţat multe secrete. In rĕsboiul de faţă Bota, a raportat asupra Englesilor mai multe victorii strălucite. El se bucură de iubirea şi încrederea Burilor şi întrunesce astfel tóte recerinţele de lipsă unui comandant suprem într'un rĕsboiŭ ca acesta.

Atentat în contra principelui de Wales.

În Bruxella, capitala Belgiei, un glonţ a sburat alaltăerĭ după améḍĭ în contra *principelui de Wales*, moştenitorul tronului engles. Glonţul însĕ *nu l'a nimerit* pe principe.

Principele de Wales sosise din Calais la Bruxella şi voia sĕ-şĭ continue călĕtoria spre Copenhaga. Dându-se jos din tren la gară, soţia principelui, c'o damă de curte întrară în sala de mâncare, ér principele cu doi secretarĭ ai sĕi se plimba pe peron. Inainte de plecarea trenului şi după ce principele cu cei doi secretarĭ ai sĕi îşĭ ocupară locurile în cupeu, un tînĕr ca de 17 anĭ urcă scările vagonului, sparse feréstra şi *descărcă un revolver asupra principelui, dér n'a nimerit*. Atentatorul voi sĕ fugă, însĕ un funcţionar de tren a fugit după el şi l'a prins. După acésta părechia princiară şi-a continuat călĕtoria între ova-

---

Şi cu şorţ de jupănésă
Rêndunele vin,
Şi deretică prin casă
Ér pe mese aştern prosópe
Şi dau laviţele-apróple,
Cane-aduc cu vin.

Dér te mirĭ tu prin pahare
Cine le turna?
Cucul sur, căi meşter mare
La urat şi 'nchinăciune
Şi 'nainte-ţĭ scie spune
Tótă sórta ta.

Cântă'n cobz' acum *buhaiu*
Cel cu gâtul strîmb,
Mierla şueră cu naiul,
Cu cimpoiul cântă *ciora*,
Pitulicea cu vióra,
Bufniţa c'un drîmb.

Codobaturĭ iuţĭ ca focul,
Tot bătênd din coḍĭ,
Măturară'n clipă locul
Şi făcur' o bătătură —
Şi ce horă mai făcură
Ca la Voevoḍĭ!

Jucau sêrba *porumbeii*,
Că e jocul lor,
Şi-au luat la joc *cârsteii*
Pe-o *răţuscă* — vai de mine! —
Gangurul juca pe vine,
Barza într'un picior.

Numai *cióra* cu cimpoiul,
Tot isbind cu el,
Se bătea cu *piţigoiul*,
Er *sitarul* dup' o uşă
Se certa c'o *găinuşă*
Pentru'n gândăcel.

Vin de-ar fi, că cearta vine,
Altfel cum s'o ḍicĭ?
Sĕ te superĭ tu, creştine,
Pentru dinţii scoşĭ din gură?
Pentru'n ghiont şi-o 'mbrâncitură
Cheful sĕ ţi-l stricĭ?

Şi ţipau de-avalma 'n ramurĭ,
Milion de gurĭ!
N'alegeau strĕin şi neamurĭ,
Şi pe plac cânta tot insul —
Clocotea de chiu cuprinsul
Veselei pădurĭ.

„Tu erai?" Mĕ 'ntrebĭ ca prostul!
Vorba din bĕtrânĭ:
Eu la chef, ca 'n Marte postul.
Şi beam vin din cojĭ de-alună,
Şi-asvêrleam, de voe bună,
Cu căciula'n cânĭ.

Ba şi 'n ciur le-adusei apa,
Ca sĕ fiu în rost,
Lemne le-am tăiat cu sapa —
Şi sărind pe-o buturugă
Am venit la voi în fugă
Sĕ vĕ spun ce-a fost!

G. Coşbuc.

Inainte cu 50 de ani.

Sub acest titlu a scris d-l Dr. Fr. Schuller, profesor la gimnasiul evang. din Sibiiu, în foiletonul gazetei germane sibiiene „S. D. Tageblatt" din 1898 un şir de articulĭ privitorĭ la evenimentele petrecute în oraşelul Reghinul săsesc la 1848. După ce în descrierea d-lui profesor se face adese-orĭ amintire şi despre activitatea Românilor din timpul acela, eu ca născut în Reghin, m'am adresat cătră d-sa cu rugarea,'ca sĕ-mi permită a reproduce din articulii sĕi în „Gazeta Transilvaniei", ca aşa generaţiunea actuală şi în deosebĭ locuitorii de acum ai acestui oraş sĕ înveţe a apreţia suferinţele premergĕtorilor lor din anul acela desastruos.

Dându-mi numitul domn autor cu tótă prevenirea voiă de a mĕ folosi de datele sale, încep dér descrierea sa, adăugênd ceva şi din partea mea, unele întêmplărĭ mai interesante, prin carĭ au avut sĕ trécă îndeosebĭ Românii locuitorĭ în Reghin, sperând, că de aceste date se va puté folosi cândva acela, care va scrie istoria şi monografia oraşelului Reghin, unde şi Românii au avut tot-déuna un rol însemnat.

I.

Mişcările ivite în Francia, aşa numită „primăvara popórelor", s'au lăţit până la marginile cele mai estreme ale culturei europene, străbătênd şi în rĕsărit; locuitorii micului oraşel Reghin s'au însufleţit şi ei de promisiunile prisositóre ale erei nouĕ: „Libertate, Egalitate şi Frăţietate",

ţiunile publicului, care era fórte numĕros la gară.

Arestat şi dus la procurorul de stat, atentatorul a spus, că se numesce *Sipido*, are vêrsta de 16—17 anĭ şi e de profesiune tinichigiu. El mărturisì, că atentatul l'a sĕvêrşit din *cause politice*. El voia *sĕ-şĭ rèsbune asupra Englesilor, pentru-că au încurcat pe Burĭ în rèsboiŭ.* Regretă, că nu i-a succes atentatul, dér, ḑise, se vor găsì ei alţii, cărora sĕ le succédă.

După alte isvóre, atentatorul sĕ fi declarat, că e *anarchist* şi anarchismul l'a îndemnat la fapta atentatului.

Tocmai în ḑiua precedentă s'a ţinut în Bruxella o mare adunare poporală de socialiştĭ, în care s'au rostit discursurĭ fórte agitatorice în contra Angliei şi a familiei domnitóre englese, şi unele din ḑiare afirmă, că spiritul acestei adunărĭ a influinţat şi asupra decisiunei atentatorului, de a lua viaţa principelui de Walles.

Tóte foile din Belgia condamnă atentatul.

Procesul manifestanţilor antisemiţi dela Iaşĭ.

Cetitorii noştri îşĭ vor aduce aminte, că anul trecut la 16 Maiŭ st. v. s'a întêmplat în Iaşĭ nisce turburărĭ. După o întrunire antisemită conchemată de un grup de studenţĭ, cu tóte că în întrunire s'a fost ḑis sĕ nu se manifesteze pe stradă, a urmat totuşĭ astfel de manifestaţiunĭ, carĭ au degenerat în turburărĭ, devastându-se câte-va prăvălii evreesci de către mulţime şi fiind rănițĭ în ciocnirile ce s'au petrecut mai mulţĭ dintre soldaţii chiămaţĭ a face ordine, şi dintre manifestanţĭ. In urma anchetei făcute, au fost daţĭ în judecată mai mulţĭ manifestanţĭ, între carĭ şi studenţĭ.

In ḑilele acestea s'a pertractat procesul manifestanţilor antisemiţĭ înaintea tribunalului din Iaşĭ. In ḑiua a şésa a procesului şi-a ţinut procurorul rechisitorul sĕu.

Rechisitorul procurorului.

Procurorul arată, că unii sunt daţĭ în judecată pentru distrugere, alţii pentru rebeliune, alţii şi rebeliune şi distrugere; cincĭ pentru că ş'au apropriat lucrurĭ, alţii pentru lovirĭ simple, unii pentru lovirĭ causătóre de mórte, ultragiŭ, ér alţii ca autorĭ moralĭ.

Cetesce istoricul afacerei dela 16 Maiŭ, după ordonanţa ministeriului public, acéstă ordonanţă e scurtă şi cu pretenţii de a fi precisă. D-sa spune, că luând parte la serbarea dela 16 Maiŭ, va încerca sĕ arate, ce a simţit cu acea ocasiune. Spune, că studenţii au arătat programul şi şĭ-au dat cuvêntul, că vor face linişte. Arată, că studenţii discutau cestiunĭ economice, făcênd apel, ca Românii sĕ lupte pentru desrobirea de sub jugul jidovesc. Spune, că n'a stat până la finele întrunirei.

Arată, că la început nu era nimic agresiv şi se afla o mulţime imensă, apoi în dreptul caselor Braunştein a constatat, că jidanii au provocat pe manifestanţĭ aruncând cu cărămiḑĭ. Face apoi istoricul manifestaţiei, spunênd, că d-sa se silea, împreună cu alţii, sĕ facă linişte; arată, că luarea stégului a provocat mulţimea. Dela societatea „Solidaritatea“ unde s'a disolvat meetingul, s'au împărţit în grupurĭ, carĭ au făcut neorênduelĭ. Arată, că apoi jidanii înarmaţĭ cu ciomege au urmărit pe o parte din manifestanţĭ şi au lovit pe un Român dela advocatul Botez, care a şi murit.

Procurorul opinéză, că copii ar fi început cu spargerea geamurilor. Spune, că forţa publică a încercat se opréscă devastările şi atuncĭ s'au complicat delictele. D-sa clasifică inculpaţii pe categoriile amintite.

Pentru unii dintre acusaţĭ, după categorii, de pildă distrugere, rebeliune, aducere de vătĕmare a sănĕtăţii etc. Faţă cu unii dintre acusaţĭ cere achitarea, pentru alţii însĕ, cere condamnarea. Ilaritate a produs cererea de a fi condamnaţĭ pentru furt: Minori, G. Ciafu, acusaţĭ, că au furat 2 calupurĭ de săpun. C. Spânu acusat, că a furat o legătură de ciapă şi o şapcă de birjar, C. Petroff acusat, că a furat un ceasornic de nichel şi F. Teil pentru o pâne. La categoria autorilor moralĭ procurorul cere în aplausele celor de faţă achitarea acusaţilor, Brăescu, Arteni, O. Carp, Tiţa Pavelescu, V. Constantinescu şi R. Dioghenide.

A urmat apoi pledoariile apĕrătorilor. După ce d-l Penescu a apĕrat pe doi Jidanĭ Berkovics şi Koniver, a luat cuvêntul apĕrătorul Abgar Buicliu.

Apĕrarea d-lui Buicliu.

Rolul meu e uşor mai ca sémă faţă cu rechisitorul ministeriului public. Decă în adevĕr e a ne da sémă de împrejurările acestui proces, singura crimă, pentru care suntem traduşĭ e, că *simţim românesce.*

Crima, ce li-se aduce e, că au convocat o întrunire; ḑice, că sunt judecătorĭ de instrucţiă şi procurorĭ, carĭ vĕd, că causa acestei mişcărĭ ar fi rĕsbunarea contra jidanilor, ce au asvîrlit cu petri la 9 Maiŭ în elevii veniţĭ în Iaşĭ dela Bêrlad; causa e, că la orĭ-ce Român, orĭ-cât de pervers ar fi, trebue sĕ se găsécă resentimentul pentru jidanĭ; causă, ce se vede în tótă Europa şi chiar în America liberală.

E natural, că nu poţĭ suferi dela cel ce a venit la masa d-tale, sĕ te dea afară pe d-ta şi pe copii cu femeia d-tale, pentru a se pune el la masă. O hórdă barbară vine armată contra acestei ţĕrĭ şi fiă-care, de sigur, că va căuta sĕ se apere cu arma în mână; lupta făţişă cu arma în mână e cavalerescă; dér ce facĭ cu acela ce luptă şiret, cu corupţiă, cu promisiunĭ, cu perfidiă intrând pe la frontiere? speculând sentimentul omenesc, aceştia s'au obrăsnicit şi lumea s'a deşteptat la noi în ţéră şi acésta nu e o crimă.

Când aceştĭ ómenĭ s'au deşteptat, când ḑic voim sĕ muncim, căcĭ Jidanii au pus mâna pe tóte, nu e o crimă, acesta e un strigăt de durere, şi nu cred pe prietinii jidanilor, că's sincerĭ.

D-l Teodoreanu (judele de instrucţiă) spune, că nicĭ nu a constatat pe cine a asvîrlit cu piatra în elevĭ la 9 Maiŭ. Asemenea la otelul Buch, se prind jidanii în flagrant delict, aruncând cu pietri, ér procurorul nu face nimica.

S'a pierdut o jighiuţă de aţă şi un ceasornic de nichel, acestea s'au sciut tóte, pe când cu jidanii, ce au ucis pe un Român, d-l Teodoreanu a fost blând şi dulce, şi primarul oraşului Iaşĭ a insistat mult şi a dus pe jidanĭ sĕ se judece la Roman, ér femeiei omului ucis i-a dat 450 lei despăgubirĭ.

Citesce manifestul comitetului Naţional studenţesc care servesce d-lui Teodoreanu ca punct de acusare, mai cu sémă că s'a făcut apel Românilor sĕ aboreze stégurĭ la 16 Maiŭ. Am asistat la întrunirea publică dela 16 Maiŭ şi am găsit, că discursurile erau bine chibzuite, bine compuse şi românesce.

Cred că sĕ căiesce aḑĭ administraţia propriu ḑisă că a inscenat acest proces, décă tînĕrul prefect lua mĕsurĭ dinainte desordinele nu se întêmplau.

Adunarea n'a avut ca scop alarmarea publicului contra Evreilor, ci sĕ ne înveţe cum sĕ trăim. D-l procuror a fost generos pe cale legală cerênd achitarea, însĕ n'a voit pe cale morală a ne da binecuvêntarea sa. D-sa ne-a făcut o teorie a femeiei de pe vremea lui Caragea. Femeia ajută moralicesce pe bărbat.

Cea întâiă datorie a unei mame e de a-şĭ cresce copiiĭ în sentimentul iubirei de neam şi ţéră; priviţĭ la Burĭ unde femeile îşĭ lasă furca şi alăturea de viteji burĭ se duc sĕ lupte pentru ţéră şi némul lor. Amintesce de mama spartană a cărei fii a murit pentru ţéră şi care înainte de mórtea fiilor sĕi se interesa décă a eşit poporul învingĕtor. D-na Pavelescu (acusată) e o mamă a 5 copii, o femeiă muncitóre şi cinstită, femeile ar trebui sĕ lase modele şi petrecerile pentru a insufla în micii copii sentimentul iubirei de ném şi ţéră. D-na Pavelescu este o meseriaşă, şi cu căldură şi simţ patriotic a venit la congresul românesc dela 16 Mai

(D-l *Cuza* citesce de pe ḑiarul „Antisemitul“ părţile pentru carĭ a fost acusată ale discursului ei dela 16 Maiŭ.)

D-l *Buicliu*: d-l judecător de instrucţie a înfundat temniţele cu studenţĭ, şi a înjghebat infamiă că un student ca Or. Carp ar fi lovit pe un căpitan român; băeţii aceştia sciu că soldaţii îs fraţĭ de-ai noştri. Prin cuvêntul: „Jos jidanii“ nu s'a înţeles ceva material. Décă era prudenţă din partea administraţiei şi nu era provocată manifestaţia, nu erau desordinĭ. Prin procese de astfel de natură se face sĕ isbucnéscă mai mult explosia.

Studenţii aveau un stég, simbol al credinţei, trimes de feciórele române din Sibiiŭ, şi când duşmanul caută sĕ-l răpéscă, sângele trebuesce sĕ curgă.

Aşa e şi la militărie şi militarii tot din noi se recrutéză. Prudent a fost ca un fel de magistrat improvizat, sĕ vie sĕ smulgă stégul, care represintă simbolul credinţei? D-l procuror a cerut condamnarea unor copii, acusaţĭ de fapte materiale, uitând vorbele sfinte: „lăsaţĭ copiii sĕ vină la mine, căcĭ a lor e împĕrăţia cerurilor“.

Un cetăţean la 16 Maiŭ a ḑis: poţĭ sĕ dai că m'a omorît jidanii; acela e un erou care nu trebuesce pedepsit.

D-l Buicliu i-a apoi în apĕrare pe studenţii Brăescu, Dioghenide, etc. şi se silesce a arăta totala nevinovăţie a tuturor inculpaţilor în acest proces. Nicĭ pretinsele obiecte furate nu se dovedesc, că au fost luate din prăvăliă séu găsite de acei manifestanţĭ pe stradă.

Arată, că între cei acusaţĭ ce au lovit cu pietre în geamurile ferestrelor se află şi un Neamţ, care nicĭ n'a fost la întrunire şi nicĭ nu scie măcar românesce. Acesta fiind presupus, că e jidan, mulţimea spre al pune la încercare, ca sĕ arate că nu e Jidan, l'a pus sĕ arunce cu pietrii. Şi óre acésta dovedesce, că e vinovat?

Judecătorul de instrucţie în urma ordinelor primite n'a dat afacerea la curtea cu jurĭ, credênd că tribunalul va condamna pe nevinovaţĭ.

Arată apoi într'un chip fórte clar deosebirea între un fapt sĕvêrşit de un individ isolat şi între altul sĕvêrşit cu mulţimea. Se póte óre spune precis, că cutare a lovit, când ei singurĭ ḑic, că erau numeróse ciomegĭ.

Cere achitarea tuturor, carĭ au fost destul de pedepsiţĭ până acum. Nu Românii sunt vinovaţĭ, ci jidanii, carĭ au provocat şi apoi ḑic „nu sciu, n'am vĕḑut“. S'au stricat ferestrii, dér nu s'a făcut mórte de om, pe când Jidanii bat, ucid şi fug ca laşii, trimiţênd procesul spre judecare la Roman. Cere în numele demnităţii naţionale achitarea tuturor inculpaţilor.

Urméză pledoariile advocaţilor *Sândulescu Gheorghiu* şi *Miclescu*, carĭ toţĭ cer achitarea.

Apĕrătorul *A. C. Cuza* critică aspru procederea judecătorului de instrucţiune mai ales faţă cu studenţii. Momentele, carĭ au făcut sĕ se adune miile de ómenĭ la 16 Maiu e, ḑice, lupta întreprinsă de elementul românesc, care voesce sĕ fie independent în ţéra lui. Pentru acésta a venit poporul la întrunire şi s'au adunat cetăţenĭ comercianţĭ şi studenţĭ. Jidanii, ḑice, ne copleşesc. Comerciul şi industria e în mâna lor. Aceia ce se ocupă de acéstă cestiune, cugetă limpede pentru némul lor. Românii au asupra ţĕrii lor un drept istoric economic şi natural. Noi, ḑice, ne-am sacrificat sângele pentru ţéră, noi suntem clasa rurală, clasa muncitóre. Noi avem drept sĕ esistăm pe acest pământ, noi nu putem emigra la America. Cei ce se ocupă dér de aceste cestiunĭ (Antisemiţii) nu-s nicĭ beţivĭ, nicĭ puşcăriaş, nicĭ derbedei, cum ḑice judecătorul de instrucţie. Incheie făcênd apel la dreptatea judecătorilor.

In şedinţa din urmă dela 20 Martie v. a mai vorbit advocatul *A. C. Brăescu*, apĕrătorul studenţilor.

Apoi procurorul *Stoenescu* în replica sa ia în apĕrare şi pe judecătorul de instrucţie Teodoreanu, ḑicênd că şi-a făcut numai datoria şi că rĕu a făcut apĕrarea, când la atacat.

La cuvintele procurorului, că „ce însemnéză *jos Jidanii*“, d-l Cuza întrerupe strigând: „Jos, însemnéză *afară din ţéră*“.

In fine procurorul recunósce, că Ji-

---

ca idealul cel mai înalt, ce este a-se duce în deplinire.

Şi aci vedem scene, carĭ ne presentă câte-un orator popular urcat pe un scaun séu bancă, ca pe un amvon improvisat, spre a împărtăşi massei poporului adunat în pripă înţelepciunea lor politică. Idea fundamentală a acestor vorbirĭ a fost în orăşelul nostru fórte laudabilă, dér precum a arătat viitorul, neexecutabilă. Idea era, ca neînţelegerile dintre Saşĭ, Maghiarĭ şi Românĭ sĕ aibă un finit: libertatea, egalitatea şi frăţietatea între cele 3 naţiunĭ sĕ devină o realitate; sĕ nu mai fie Maghiar, Sas, Român, — fraţĭ şi civĭ sĕ fiă toţĭ într'o mĕsură egală!

Pasul cel dintâiu spre noua gloriă credeau locuitorii că-l vor puté face într'o adunare comună a civilor; pentru acésta s'au şi făcut paşii de lipsă la magistratul oraşului, spre a căpĕta concesiune pentru convocarea acestei adunărĭ.

Când mulţimea a vĕḑut, că magistratul întârḑie cu darea concesiunei, massa iritată a onorat pe primarul cu un şarivari, spărgêndu-i şi fereştile; că cu astă ocasiune nu s'au întêmplat şi alte escese îşĭ are motivul sĕu propriu. Ca şi în alte oraşe săsescĭ, aşa şi aci, locuitorii voiau a se îngrădi prin organisarea unei garde opidane, pentru siguritatea proprietăţii şi persónei ameninţate din partea Românilor; pentru acésta s'a trimis, cu învoirea magistratului, o deputaţiune la guvernul aflător încă în Cluş, ca sĕ céră concesiunea. După ce concesiunea cerută s'a dat fără vre-o scrupulositate, locuitorii orăşelului nostru se întreceau în Dumineca florilor anului 1848 a organisa garda cea nóuă, opidană, şi a alege pe conducĕtorii ei.

Mulţimea érăşĭ cerea dela primarul opidului, ca în Sâmbăta Pascilor sĕ se ţină o adunare generală a burghesimei, spre a se lua disposiţiunile de lipsă pentru conscrierea gardei opidane, şi pentru ca locuitorii de diferite limbĭ sĕ aibă ocasiune de a face împăcarea recerută cu óre-care solemnitate. Magistratul vĕḑênd, că şi aşa nu póte împedeca adunarea, a conces ţinerea ei. In acéstă adunare, care s'a ţinut în curtea bisericei săsescĭ, însufleţirea pentru înfrăţirea imprumutată a locuitorilor a fost aşa de mare, încât s'a decis, ca în fiă-care an în acea ḑi sĕ se ţină o adunare în memoria înfrăţirei, ér în locul, unde s'a ţinut adunarea, sĕ se ridice un monument, ér locul sĕ se numéscă „Piaţa libertăţei“. După terminarea festivităţilor, mulţimea a pornit la preoţiĭ diferitelor confesiunĭ, spre a cere binecuvêntarea lor asupra înfrăţirei încheiate.

După actul acesta de înfrăţire, întărit şi de binecuvêntarea preoţéscă, locuitorii considerau pacea şi înţelegerea ca întemeiată, silindu-se acum, ca cu puterĭ unite sĕ se organiseze, în tótă graba, garda opidană, care avea scopul, de a se esercita în mânuarea armelor, conform regulamentului de eserciţiu al armatei ces. reg. In fiescecare séră se schimba varda şi se trimiteau patrulele de nópte, prin ceea ce opidul a ajuns în stare, ca sĕ-şĭ asigure liniştea internă.

O bucuriă generală a causat viéţa acésta militară, dér ea n'a durat mult, fiind-că locuitorii maghiarĭ, deşi înainte cu câte-va ḑile au întins mână de înfrăţire cu Saşii, au început a purta cocarde naţionale ungurescĭ, negligiându-şĭ şi în alte privinţe obligămêntul lor de gardiştĭ; pe lângă asta, au pretins, ca stindardele gardei sĕ fie în tricolorul lor; în aceste stărĭ încordate se apropia a doua ḑi de Rosalii, când avea sĕ se ţină sânţirea stindardului.

Maioritatea locuitorilor oraşului erau saşĭ, carĭ din motivul acesta au pus pe o faţă a stindardului insemnele ţĕrii Ardealului, ér pe cealaltă ca semn al originelor germane, colorile negru-roşu-auriu şi, pentru ca sĕ mulţăméscă şi poftele Maghiarilor, au acăţat pe vêrful stindardului panglice roşii-albe-verḑĭ.

Precum era de prevĕḑut, sânţirea stindardului, la care s'a adunat şi mulţime de popor săsesc din comunele învecinate, n'a decurs fără conturbare.

Când adecă în a doua ḑi de Rosalii era sĕ se ţină sânţirea stindardului, s'a ivit pe neaşteptate şi un tricolor maghiar, care pe timpul acela se numea „stindardul uniunii“; acest stindard însĕ pe cât de iute s'a ivit, pe atât de îngrabă a şi dispărut. După dispariţiunea stindardului, sĕrbătórea nu s'a mai conturbat. Parochul evangelic, care a sânţit stindardul, a ţinut adunărei o vorbire, admoniând pe locuitorĭ, ca sĕ ţină cu tăriă la principe şi la patriă, şi sĕ stea neclintiţĭ şi în nenorocire. Vorbirea

danii au provocat mulţimea, şi dice, că trebuiau aduse complimente poliţiei şi procurorului pentru tactul desfăşurat la 16 Maiu.

Se dă cuvêntul d-nei *Pavelescu*, care i-a în apĕrare xexul femenin şi dice: „am mers la aceea întrunire, ca sĕ ţin şi eu o cuvêntare nevinovată, care însĕ a făcut sĕ fiu tărîtă cu gendarmii şi închisă în inchisórea poliţiei“.

Urmézā replicele apĕrătorilor, apoi tribunalul întră în deliberare. După 2 óre tribunalul reîntră în sala de şedinţe şi cetesce următórea

Hotărîre:

Condamnă pe Gh. Dimitriu, C. Popovicĭ, D. Serafim, N. Vasiliu, Gh. Dracu, Lupu, Timofcinic, Cercel, I. Vasiliu, Baigovan la 3 dile închisóre.

Condamnă pe G. Cărbunaru, N. Perju, Gavril, Doroftei, C. Botez, Gh. Ionescu, G. Dumbravă la 15 lei amendă.

Condamnă pe Const. Popov, la 8 lei despăgubirĭ pentru gémurĭ stricate.

Condamnă pe Const. Perju, Gh. Popa, Matei, N. Ionescu şi Al. Gheorghiu la 3 lunĭ închisóre.

Condamnă pe Gh. Brăescu, Turnischi, Sandu şi Budrig la 3 lnnĭ închisóre.

Condamnă pe N. Popovicĭ la 6 lunĭ şi o di închisóre.

Condamnă pe Iţic Gherschen şi Calman sin Herşcu la 3 lunĭ închisóre.

Condamnă pe I. Heghel la 3 lunĭ închisóre.

Condamnă pe Solomon Bercovicĭ la 3 lunĭ închisóre şi 30 lei despăgubirĭ lui Berban.

Condamnă pe Ar. Katz şi Gh. Ionescu la 18 dile închisóre şi pe C. Petrov la 12 dile.

Condamnă pe Frantz Theil şi Ciofu la 5 dile, Spami la 10 dile, D. Popovicĭ la 5 lei amendă, Heim Leibovicĭ 3 lunĭ închisóre, Ilie Nicoleasă 15 dile.

Achită pe Pintilie, Simion, Cărbunaru, Gh. Carp, Costiu, Ganciu, Tiplic, Vîlcu, Koniver şi Kon.

Achită pe d-nii Vasilie Brăescu, R. Dioghenide, Or. Carp, V. Arteni, V. Constantinescu şi d-na Tiţa Pavelescu.

Verdictul a produs — scrie „Apĕrarea Naţională“ din care estragem aceste date — o penibilă impresie, cu tóte acestea d-nii Cuza şi Buicliu sunt călduros aclamaţĭ. Condamnaţii vor face apel.

SCIRILE DILEI.

— 24 Martie.

Şedinţa festivă a studenţilor dela şcólele medii superióre române din loc în toţĭ anii a fost pentru public o frumósă distracţiă. Fără îndoélă, că şi şedinţa, ce se va da Dumineca viitóre la 3 óre p. m. în sala festivă a gimnasiului, va oferì asistenţilor momente fórte plăcute, ceea-ce ni-o promite şi programa bogată şi bine alésă. De aceea atragem din nou atenţiunea binevoitóre a societăţii nóstre românescĭ asupra şedinţei de Dumineca, şi dorim s'o cerceteze în numĕr cât mai mare, fiind şi aşa preţul întrării la libera voinţă a participanţilor.

Adunare generală. „*Societatea pentru sprijinirea învĕţăceilor şi sodalilor românĭ meseriaşĭ din Braşov*“, care din causă independentă de voinţa ei a trebuit sĕ amâne adunarea generală, ce a fost convocată pe Dumineca trecută, se va ţinè *de Dumineca într'o sĕptĕmână*, adecă în *2(15) Aprilie a. c.* la 3 óre p. m. în sala Asociaţiunei (Strada Orfanilor Nr. 15). — *Comitetul.*

In loc de cunună peritóre pentru memoria rĕposatului lor frate *Laurenţiu Maximilian*, fraţii rĕposatului: D-nii preoţĭ *Iosif şi Ioan I. Maximilian* au dăruit pentru masa studenţilor câte *10 coróne*; cu totul: *20 coróne.*

— Esprimăm cele mai vii mulţămite pentru aceste nobile darurĭ: *Direcţiunea şcólelor.*

Plângerea unor ţĕranĭ românĭ. Dela nisce ţĕranĭ fruntaşĭ din comuna Gattaia, în comitatul Timişului, primim o plângere, care se vede a fi fórte dréptă. E vorba de-a se înfiinţa, — vedĭ bine în scopul maghiarisărei — un „Kişdedov.“ Representanţa comunei a hotărît, ca pentru zidirea acestui institut de maghiarisare sĕ închidă una din uliţile centrale, unde locuitorii sunt tot Românĭ. Acésta Românii o consideră ca o vătĕmare a dreptului lor, ba chiar ca o batjocură, căcĭ e vorba de-o uliţă centrală curmezişă, în mijlocul comunei, unde e mai mare circulaţiunea de ómenĭ, de vite, carĕ etc. Décă ar fi vorba de un „kişdedov“ cu scop nevinovat, atuncĭ facă şi-l Ungurii lângă biserica lor ungurésca, căcĭ acolo i-ar fi locul, orĭ cumpere-şĭ alt loc pentru scopul acesta, căcĭ sunt destule locurĭ de vêndare. Dér se pare, că înadins duşmanii vor sĕ facă demonstraţiă în contra Românilor, punênd „Kişdedovul“ tocmai în mijlocul locului lor şi mai închidêndu-le şi strada. Ce-i mai mult, organele statului au mers până acolo, că au cerut, ca comuna sĕ contribue cu 5000 fl. la înfiinţarea „Kisdedovului“, şi totuşĭ „Kişdedovul“ sĕ fiă scris la cărţile funduare pe numele comunei etc. Bieţii Românĭ sunt cu atât mai mâhniţĭ, fiind-că şi cu ocasiunea construirei căii ferate Vĕrşeţ-Lugoş li-s'a impus o sarcină de 10,000 fl.; calea ferată s'a făcut, şi acum statul o folosesce, ér comuna plătesce camete după capitalul sus numit. — Aşa ni-se descrie starea lucrurilor din partea amintiţilor poporenĭ. Cum-că abusurĭ de natura celor arătate aci se fac multe, acésta se scie. Ar trebui însĕ, ca bărbaţii luminaţĭ eşiţĭ din sînul poporului nostru sĕ nu lase turma română în ghiarele lupilor, ci sĕ-o îndemne şi ajutore a-şĭ reclama dreptul.

Dar pentru biserică. Din Vinţul inferior ni-se trimite spre publicare următórea mulţămită: 'Mĭ permit a aduce la cunoscinţa onor. public nisce frumóse fapte de caritate sĕvêrşite de stim. dn *Ioan N. Bidu*, proprietar şi comerciant în Braşov, împreună cu stimata-i soţiă. Domnialor au dăruit pentru biserica nóstră gr. or. din Vinţul inferior o candelă mare de argint de china în preţ de peste 80 coróne şi o sticlă cu uleu în preţ de 4 cor. De-asemenea credinciosul *George Gerasim* din Alba-Iulia a dăruit 2 candele micĭ de argint în preţ de 20 cor. Rugăm pe generoşii dăruitorĭ sĕ priméscă pe acésta cale căldurósele nóstre mulţămite. Dumnedeu sĕ le dăruiască viéţă îndelungată şi sănĕtate. Pentru comitetul parochial: *Ioan Caraban*, epitrop.

Şovinism în jurul unui mort. Atât de „drag“ îl aveau cei dela fiţuica guvernamentală maghiară din loc „B. L.“ pe rĕposatul comisar de poliţiă Laurenţiu *Maximilian*, încât nicĭ mort nu-l slăbiră cu „dragostea“. Luând şi ei notă despre încetarea lui din viaţă, îşĭ garnisesc puţinele şire, ce le scriu, cu rĕutăciósa observare, că rĕposatul Maximilian a fost lovit de apoplexiă şi încă tocmai în diua în care cu doi anĭ mai înainte (15 Martie 1898) „s'a fost *turburat cu concursul lui*“ serbarea dilei de 15 Martie, — bine înţeles, că vré sĕ dică a şoviniştilor din loc. Nu e nevoiă sĕ spunem, ce s'a întêmplat atuncĭ, căcĭ scim cu toţii. Nu înţelegem însĕ, de ce fóia şovinistă maghiară, în loc sĕ recunóscă meritul rĕposatului de a fi împiedecat şi oprit un scandal de stradă, vine şi îl presentă, ca pe un „turburător“ şi nicĭ mort nu-i iértă acest „pĕcat“?

Dispărut. Ni-se comunică, că un anumit Guoth Zoltan, secretar de finanţe, care funcţionase la direcţiunea financiară din loc, a dispărut, după-ce a făcut o mulţime de datorii. El era cunoscut în anumite cercurĭ locale, ca aranjator şi matador al convenirilor şi petrecerilor „patriotice“ din Braşov. — De ce fiţuica guvernamentală maghiară din loc nu se ocupă mai bine cu astfel de „miserii“, decât cu nepăciuirea celor morţĭ, pe carĭ nu i are la inimă?

„Academia Română“, în urma unei petiţiunĭ a d-lui Emiliu *Frâncu*, preşedintele despărţĕmêntului Ernut al Reuniunei învĕţătorilor românĭ gr. cat., a dăruit acelui despărţĕmênt în favorul bibliotecei; ce voesce a înfiinţa, o frumósă colecţiune de cărţĭ preţióse, anume 20 opurĭ în 51 volume representând o valóre de 400 lei. D-l Frâncu, care ni a trimis şi lista cărţilor primite, esprimă pe acéstă cale recunoscinţă şi mulţămită Academiei pentru frumosul dar.

Staţiunĭ pentru bombardarea norilor în Austria inferióră. Din Viena se anunţă, că comisiunea provincială a Austriei de jos a înaintat un proiect pentru înfiinţarea de staţiunĭ, provĕdute cu tunurĭ contra tempestăţilor. In motivarea proiectului spune, că apĕrarea cu puşcăturĭ contra tempestăţilor s'a dovedit escelentă în Ungaria şi Italia, mai ales contra grindinei. In Italia sunt aprópe 2000 de staţiunĭ care fac servicii fórte bune. Infiinţarea uneĭ staţiunĭ în Austria de jos ar costa vr'o 360 coróne şi ar apĕra un teren de aprópe 100 hectare.

Inaintările în armata română, care de obiceiŭ se făceau la 8 Aprilie, vor fi făcute anul acesta la 1 Aprilie. Intre înaintările hotărîte este şi aceea a A. S. R. Principelui Ferdinand la gradul de general de diviziĕ. Principele moştenitor va fi numit în acelaşĭ timp şi inspector general al cavalariei.

Necrolog *Romul Roşiescu*, substitut de referent şcolar la Consistoriul diecesan gr. or. din Arad, după lungĭ şi grele suferinţe a rĕposat la Cluşiu în 3 Aprilie n. în etate de 25 anĭ şi 6 lunĭ după căsĕtorie. Inmormêntarea s'a sĕvîrşit Joi la Cluşiu. 'L jălesce întristata-i soţiă Georgina n. Antonescu, mamă-sa Ana Roşiescu; Tuliu protopresbiter gr. or., Elisa măr. Dr. Isac, vĕd. Aurelia Pipoş profesóră, drd. Corneliu, Maria măr. Dr. Oprean, fraţĭ şi surorurĭ, precum şi alte numĕróse rudenii. — Fiă-i ţĕrîna uşóră!

Generalul Aguinaldo publică în „Revue des Revues“ un articul, în care vorbesce despre crudimile sĕvêrşite de americanĭ în Filipine. El îşĭ dă cuvêntul de onóre, ca preşedinte al republicei Filipine, că sunt adevĕrate aserţiunile lui. Termină dicênd, că a denunţat aceste fapte, spre a fi judecate de lumea civilisată.

Un măestru rotar cu praxă de 22 anĭ caută a se stabili cu atelierul sĕu într'o comună, unde se simte lipsă de acest ram industrial. Cine póte recomanda o asemenea posiţiă e rugat a anunţa la administraţia diarului nostru.

Vesuviul la esposiţia din Paris. Una din lucrările cele mai interesante, ce va fi espediată la esposiţia din Paris, a fost construită la Milan de cav. Luigi Bonazzi. Acesta a făcut din însărcinarea casei Thos Cock şi Sohn din Londra, o mapă în relief a Vesuviului, care reproduce într'un cerc de 1.60 de diametru o suprafaţă de 236 chil. pătr., unde figurézā tóte craterele stinse şi cele în acţiune, sinuosităţile terenului cu precisa aşedare a satelor, a drumurilor, a micelor cursurĭ de apă, etc.; precum şi varietăţile geologice ale terenului şi diversitatea vegetaţiilor.

Concert. Musica orăşenéscă va cânta Dumineca, în 8 Aprilie la hotel „Europa“. Inceputul la $7^{1}/_{2}$ óre.

1 **Efect sigur vindecător.** Toţĭ aceia, carĭ sufer de nemistuire sĕu stomacul nu funcţionézā regulat ceea ce causézā constipaţie, durere de cap, lipsă de apetit sĕu alte bóle, pot conta la vindecare sigură prin folosirea cunoscutelor *prafurĭ seidlitz ale*

---

acésta a avut un efect bun; chiar şi cel mai timid se simţia avêntat spre fapte bărbătescĭ, strigând cu toţii entusiasmaţĭ, că vor ţinè la principe, la patriă şi la naţionalitatea lor.

Triumful acesta mic al Saşilor de solidaritate pentru naţionalitatea lor s'a conturbat prin scirile venite din Cluşiu, unde în 29 Maiu s'a deschis dieta ţĕrii, care avea sĕ desbată în prima liniă Uniunea Ungariei cu Transilvania. Nobilimea şi Sĕcuii au şi statorit proiectul de lege pentru uniune, pe care l'au dat deputaţilor saşĭ presenţĭ, pentru a-l primi.

In preséra de 29 Mai, adunându-se deputaţii saşĭ, Goos a propus, ca sé declare dietei, că naţiunea săséscă consimte cu uniunea; sperézā însĕ, că naţiunea maghiară nu se va atinge de drepturile municipale şi naţionale ale Saşilor, pe carĭ le au pe basa dreptului naturei şi a legilor positive. Deputaţii sibiienĭ au respins uniunea.

Aşa erau d e p u t a ţ i i saşĭ, împărechiaţĭ. Pe când pe la 2 óre nóptea venì tréba la votare, deputaţii sibiienĭ s'au declarat în contra uniunei, pe când Sighişóra, Braşovul, Sebeşul, Bistriţa şi Mercurea s'au declarat pentru ea. Din Mediaş a declarat un deputat, că nu-şĭ aduce aminte de instrucţiunea, ce 'i s'a dat din partea alegĕtorilor sĕi, celalalt a votat în contra uniunei. Dela Nocrich era un deputat *pentru*, celalalt *contra* uniunei şi aşa dintre 15 deputaţĭ saşĭ presenţĭ în Cluşiŭ 10 s'au declarat în favorul uniunei condiţionate, ér 5 contra orĭ-cărei uniunĭ.

Urmarea acestei situaţiunĭ a fost, că minoritatea acomodându-se majorităţei s'a hotărît sĕ se voteze în dietă uniunea. Moţiunea asta era sĕ o facă deputatul braşovean E. Roth. Tot în diua aceea s'a votat articulul de lege pentru uniunea Transilvaniei cu Ungaria, şi în 10 Iunie articulul fù sancţionat cu multă greutate de regele Ferdinand.

In opidul nostru cu multă durere s'a luat scire despre acésta. Despărţită de corpul naţional săsesc, o coloniă cu limbă şi moravurĭ germane nu putea sĕ nu sufere urmările uniunei şi sĕ nu-şĭ vadă viitorul posomorît, căcĭ Kossuth, orbit în urma învingerilor sale, s'a credut, că are drept de-a porunci întregei societăţĭ. Popórele nemaghiare ale statului, acum împreunat unguresc, trebuiau cu mirare şi cu consternaţiune sĕ se convingă, că libertatea, egalitatea şi frăţietatea promisă, numai în casul acela va deveni fapt, décă se vor contopi în elementul maghiar. „A murit Dumnedeul Saşilor! Sĕ trăiéscă (D-deu) ca Maghiar!“ strigau locuitorii maghiarĭ ai Reghinului. Că ce urmărĭ aveau prevestirile acestea vom vedè din cele următóre. Indată după desfiinţarea dietei cluşene, erau sĕ se alégă deputaţii ardelenĭ pentru dieta din Pesta, declarată permanentă. Comisiunile maghiare, îngrijate de a avé majoritatea la alegerĭ, au compus liste electorale, pe carĭ le-au trimis comisiunilor cu poruncă de-a se ţinè strîns de ele. Procedura acésta a cercurilor maghiare a avut drept urmare ca locuitorii ceilalţĭ, pentru consolidarea şi scutirea intereselor lor, sĕ se alipéscă cu tot adinsul la casa domnitóre mai înaltă.

Dela Năsĕud, ca locul de comandă al regimentului II român de graniţă, s'a trimis în luna lui Septemvre 1848 o provocare către toţĭ credincioşii principelui, ca sĕ se alăture la stindardul domnitorului lor împĕrătesc. Colóne întregĭ compuse în partea cea mai mare din foştii iobagĭ românĭ, saşĭ ba şi maghiarĭ, curgeau către Năsĕud.

Aicĭ însĕ este a se observa, că impulsul principal la mişcarea acésta s'a iscat din credinţa falsă, că domnii de pămênt ar voi sé introducă din nou robotele, ce nu de mult se desfiinţaseră. Nălucirea acésta nenorocită a contribuit mult la escesele contra nobilimei de prin comune, prin ceea ce starea de drept a devenit în ţéră tot mai încurcată şi confusă. Acésta se putea mai bine observa în Murăş-Oşorheiu, unde înaintea garnisónei împĕrătescĭ se recrutau, se înarmau şi se esercitau milităresce ómenĭ de-ai lui Kossuth, voluntarĭ unguresci, atât pedestraşĭ, cât şi călăraşĭ.

In acéstă stare încurcată, în care cu greu se putea cine-va orienta, Reghinul săsesc în unire cu comunele săsescĭ din jur a luat hotărîrea de-a trimite o deputaţiune la Pesta pentru a ruga dieta, ca sĕ unéscă oraşul Reghin într'un întreg cu jurul săsesc sub numele unui cerc, şi sĕ decreteze primirea acestui cerc în societatea corpului naţional săsesc. Deşi nu avea Reghinul mare speranţă, totuşĭ şi-a ales deputaţiu-

Representarea operei „O nópte în Granada“. Precum am anunţat deja, va representa în sĕptĕmâna viitóre Reuniunea nóstră de cântărĭ, cu concursul celebrului bariton al operei din Beyreuth d-l Dumitru *Popovicĭ* şi al d-şórei Eugenia Moga, ópera „O nópte în Granada“. Din acest incident a lansat comitetul Reuniunei următorul apel cătră fruntaşii românĭ din Braşov şi jur:

Domnule,

Abia a trecut o lună de dile şi bravul nostru dirigent, distinsul artist George *Dima*, a pregătit deja o nouă surprisă publicului românesc, studiind cu corul Reuniunei opera „*O nópte în Granada*“ de *Conradin Kreutzer*, care se va representa în Braşov în dilele de Marţĭ 28, Joi 30 Martie şi Sâmbătă 1 Aprilie v. a. c.

Suntem convinşĭ, că acéstă nouă prestaţiune a Reuniunei nóstre, sub conducerea măéstră a d-lui G. Dima, va concentra érăşĭ publicul românesc la câteva serĭ alese, cum nu ni-s'a dat ocasiune a avé până acuma, mai cu sémă după-ce ni-a succes a ne asigura şi concursul binevoitor al celui dintâiu artist român, al d-lui Dumitru *Popovici*, distinsul cântăreţ de operă, al cărui nume este cunoscut în lumea întrégă cultă, şi care cu acéstă ocasiune pentru prima-óră se presentă ca artist dramatic pe scenă românéscă, un fapt acesta, care ne umple de cea mai justă mândrie!

E datorinţă naţională, ca la aceste representaţiunĭ sĕ participe cât de mulţĭ Românĭ şi din jurul Braşovului.

Un popor numai atuncĭ se înalţă şi întră în rêndurile naţiunilor culte, când dovedesce, că scie sĕ cinstéscă şi se preţuéscă pe fruntaşii sĕi pe orĭ-ce teren!

Decĭ Vĕ rugăm sĕ veniţĭ la Braşov, ca cu toţii împreună sĕ conlucrăm la reuşita splendidă a acestor sĕrbărĭ de musică.

Braşov, în Martie 1900.

La aceste mai adaugăm, că biletele se pun de Lunĭ în vêndare şi se pot căpĕta în librăria d-lui *Hiemesch* în têrgul grâului şi în séra dilelor de representaţiune la cassa teatrului. Preţul locurilor este: balcon 1 fl. 75 cr., fotel 1 fl. 50 cr., parchetul I 1 fl. 20 cr., parchetul II 1 fl., loc numerotat pe galeriă 60 cr., entrée 50 cr. Membrii, carĭ beneficiază de bilete gratuite pot prenota şi libera biletele ce le compet până Duminecă la amédĭ la d-l Gheorghe *Navrea*, în sala băilor şcólelor.

Dela Academia Română.

Precum am anunţat deja, Vinerea trecută Academia a ţinut o şedinţă solemnă pentru recepţiunea noului ei membru Constantin *Erbiceanu*, doctor în teologiă şi profesor la universitatea din Bucurescĭ.

Şedinţa a fost presidată şi de astădată de M. S. Regele, însoţit de A. S. R. principele moştenitor Ferdinand.

Noul academician, Erbiceanu, a vorbit despre protosincelul Naum dela episcopia Rêmnicului, spunênd, că a fost un duhovnic plin de virtute şi că a desfăşurat o lucrare fórte roditóre pentru biserica şi cultura naţională. Protosincelul Naum, care la începutul vécului trecut a lucrat pentru deşteptarea naţională, a fost Român din Transilvania, de unde a trecut peste Carpaţĭ din pricina prigonirilor bisericescĭ. El a fost necurmat un esemplu de virtute, a fost un luptător aprig în contra înrîurinţelor stricăciόse ale grecismului, a fost un stîlp al şcólei românescĭ şi un apostol al deşteptării simţului naţional. In literatură sunt de mare preţ lucrările didactice, bisericescĭ şi istorice ale protosincelului Naum.

La discursul acesta de primire a rĕspuns din partea Academiei d-l D. A. Sturdza. După ce a arătat meritele literale ale noului membru C. Erbiceanu, amintesce rolul frumos, pe care l'a avut în viaţa sa protosincelul Naum. Spune cum biserica nostră şi slugitorii ei în cursul vremurilor au fost nu numai propovĕduitorii cuvêntului Evangheliei, ci şi stânca puternică de care s'a isbit şi s'au sfărîmat tóte încercările strĕinilor de a ne pângări limba şi de a ne robi némul. Biserica românéscă păstrătórea limbei strămoşescĭ, a culturei naţionale şi a patriotismului însufleţitor, are adĭ aceeaşĭ chiămare înaltă, de a ne arăta calea binelui şi a ne îmbărbăta în lupta pentru ţéră şi neam.

*

Academia Română a premiat lucrarea presentată de Dr.-ul I. *Neagoe*, asupra Pelagrei. Cetitorii noştri au avut ocasiune a cunósce mai deaprópe studiile şi esperienţele d-lui Dr. Neagoe despre Pelagră, dintr'un estras al unui important memoriu al sĕu, ce l'am publicat în colónele foiei nóstre. Eta ce scrie „Constituţionalul“ din Bucurescĭ, cu privire la premiarea nouei sale lucrărĭ: „Felicităm şi aşedămêntul nostru de cultură şi pe distinsul medic pentru acest premiu. Academia atrage implicit atenţiunea administraţiunii sanitare, ca sĕ se folosésca de o lucrare meritoriă, pentru a întreprinde stîrpirea unui flagel, care bântue aşa de cumplit populaţiunea nóstră rurală. Intr'o ţéră unde sunt decĭ de mii de pelagroşĭ, combaterea rĕului ar trebui mai accentuată. Dr.-ul *Neagoe* este unul din ómenii noştri de sciinţă, care s'a ocupat cu mult interes de acéstă bólă, care prăpădesce talpa casei românescĭ, a studiat'o cu de amĕnuntul şi a formulat un complex de propunerĭ esperimentale în alte ţĕrĭ şi controlate la faţa locului, nu copiate din cărţĭ, de cătră meritosul nostru medic. Acéstă lucrare este decĭ bine venită şi cu drept semnalată de Academiă“.

Literatură.

In ediţia Tipografiei Diecesane din Caransebeş a apărut „***Istoriόre Biblice***“, a II Carte de religiune pentru scólele poporale. Aprobată de Vener. Consistóre din Arad, Caransebeş şi Oradea-mare. Ediţiunea III. Preţul 30 banĭ (15 cr.), cu posta 35 banĭ.

Suspin şi zimbire. Sub titul acesta a apărut în editura tipografiei d-lui Todoran din Gherla o carte de poesii şi prosă, scrisă de d-l *Antoniu Pop.* Se póte procura şi dela tip. „A. Mureşianu“. Preţul 40 cr. (cu posta 43.)

ULTIME SCIRI.

Viena, 5 Aprilie. Majestatea Sa a primit adĭ în audienţă pe miniştrii unguresci Szell şi Lukacs, apoi pe ministrul comun de esterne Goluchowski şi pe ministru de finanţe austriac, convorbind cu ei despre proiectele, ce se vor înainta delegaţiunilor.

Constantinopol, 5 Aprilie. *Ghazi Osman Nuri* paşa, eroul dela Plevna, a murit.

Bruxella, 5 Aprilie. Atentatorul *Sipido* a declart, că are complicĭ.

Londra, 5 Aprilie. Din Bloemfontein se anunţă, că dincolo de rîul Modder şi spre rĕsătit de Bloemfontein, sunt trupe puternice de Burĭ.

„Viaţa şi operele lui Andreiŭ Mureşianu“.

D-l *Ioan Raţiu*, tînĕrul şi zelosul profesor la preparandia şi şcóla superióră de fete din Blaşiu, a scos de sub tipar un op valoros şi de mare interes. Opul e întitulat: „***Viaţa şi operile lui Andreiŭ Mureşianu***, studiu istoric-literar“, e tipărit într'un volum de 182 pag., pe hârtiă fină şi cu un format fórte de gust.

Pe cât de frumos îi este însĕ esteriorul, pe atât de interesant îi este cuprinsul. D-l Raţiu, cu paciinţa-i probată şi zelu-i cunoscut, n'a întârdiat, se vede, de-a căuta tóte isvórele privitóre la vieţa şi activitatea nemuritorului nostru bard naţional Andreiŭ Mureşianu, întru a căruia apreţiare este obiectiv, drept şi entusiasmat, luptând în contra tuturor acelora, despre carĭ găsesce, că au fost unilateralĭ, orĭ nedrepţĭ în critisarea operelor lui A. Mureşianu. Prin scrierea acestui op, autorul a umplut un gol fórte simţit în literatura nóstră fiind acésta prima scriere mai complectă despre viaţa şi operele neuitatului poet. Autorul şi-a însoţit scrierea sa şi cu o prefaţă mai lungă şi frumósă din care lăsăm sĕ urmeze aci o parte dela început. Etă-o:

„Cu pietate vrem sĕ reîmprospĕtăm memoria lui Andrei Mureşianu, cel mai mare poet român din Transilvania, ale cărui idei ca şi fulgerul pĕtrunseră inimile tuturor Românilor, al cărui glas puternic străbătŭ munţĭ şi văi, lăsând pretutindenea în urma sa ecourĭ puternice, dorul ferbinte de libertate al némului seu încătuşat. Vrem sĕ reamintim cu pietate memoria bardului naţional dela 1848, al cărui dor şi sentimente au fost dorul şi sentimentele tuturor Românilor, nu numai de atuncĭ, ci şi de adĭ.

„Fericit bărbatul, care pĕtruns de înălţimea chiămării sale, şĭ-a resolvit nobil şi cu abnegaţiune acéstă chiămare, căcĭ memoria aceluia nicĭ-odată nu se va şterge din sufletul urmaşilor sĕi, acela are drept la laurul verde, la coróna nemuririi! Ce măreţe, ce sublime idei stîrnesce în noi viaţa unui astfel de bărbat, care liber de interese personale, singur numai pentru ajungerea şi realisarea unui scop înalt, de a-şĭ vedé poporul sĕu liber în liber pămênt, şĭ-a jertfit întrégă viaţa, din tinereţe până la mormênt, luptând cu tóte greutăţile, cu câte numai póte lupta un muritor, pentru ca sĕ lase urmaşilor sĕi un esemplu bun de urmat, din care sĕ vadă cu toţii, că este ceva pe faţa pămêntului, ce nu se póte încătuşa, nicĭ nimici, decât odată cu viaţa, şi acésta este tăria neclintită şi statornicia inimei de bărbat!

„Frumósă e vieţa, când, ridicat din sfera de tóte dilele, îţĭ îndrepţĭ paşii cătră un scop măreţ, de care milióne se interesézâ! Frumos e, când cineva îşĭ împlinesce chiămarea cu consciinţă curată, între împrejurărĭ favorabile orĭ desastruóse!

Dér, de câte-orĭ nu întêmpină rĕcélă chiar acela, care se luptă cu căldură pentru ajungerea unui ţĕl de toţĭ dorit, de câte-orĭ nu se cufundă luptătorul în mijlocul carierii sale, necompătimit şi neajutat de nimenĭ!

„Aşa e! căcĭ acésta e sórtea lucrurilor omenescĭ!

„Adese, numai după vreme îndelungată, vedĭ rĕsărind în tótă frumseţa sa planta, a cărei sĕmênţă de mult a fost aruncată în pămênt, şi rĕsare atuncĭ, când sĕmĕnătorul de mult nu mai este!

„Aceste cugete se nasc în sufletul omului, când vré, sĕ reîmprospeteze aducerea aminte a aceluia, care, prin lira sa farmecătóre, a sciut vorbi la inima tuturor Românilor. Şi el numai în consciinţa faptelor sale şi în a sentimentelor curate şĭ-a aflat mângăere contra greutăţilor timpului şi contra vitregiei vieţii, carĭ l'au sbuciumat şi apăsat până la mórte!

„N'ar trebui sĕ desfăşurăm un tablou trist şi plin de amărăciune, ar trebui sĕ dăm uitării în Mureşianu pe omul suferinţelor şi sĕ presentăm singur pe literatul, pe poetul sĕrbătorit, pe cum presintă artistul statua de marmoră, gata, ca sĕ o putem decora cu laurĭ şi cu florĭ. Dér inima nu ne lasă, sĕ-i ascundem suferinţele!“ ....

Sfîrşitul întroducerei îl face autorul cu următórele cuvinte:

---

nea, care în privinţa acésta a făcut tot ce-i era posibil.

Când însĕ, după amânare de mai multe sĕptĕmânĭ, a succes deputaţiunei a fi în urmă primită în anti-camera locuinţei private a lui Kossuth, la care se dusese, ca sĕ-l róge pentru a părtini cererea lui în dietă, primi prin uşa jumĕtate deschisă din gura puternicului rĕspunsul: „Eu am primit cererea d-vóstrĕ, *sunt ocupat.* ***Puteţĭ merge!***“ Cu acésta visul Reghinului despre unirea cu naţiunea săsescă fŭ definitiv spulberat şi deputaţiunea se reîntórse la Reghin.

Aicĭ nu se făcuse în timpul acesta nicĭ o schimbare, fiă care îşĭ vedea de trebile sale, garda orăşenéscă ţinea eserciţii şi provedea serviciul tactic de pază, ca şi mai înainte. Cu totul altceva se petrecŭ în Septembre, când întră în Reghin o companiă din al 2-lea regiment grăniţăresc. Abia fură încuartiraţĭ soldaţii, întărîtaţĭ prin purtarea brutală a unor husarĭ kossuthiştĭ, carĭ alergau prin piaţă în hainele lor de uniformă nouă, şi îndată se şi încăerară soldaţii grăniţerĭ cu husarii kossuthiştĭ într'o bătae, care numai cu arestarea husarilor kossuthiştĭ se finì.

De aci înainte scenele tragediei în Reghinul săsesc urmară una după alta. Insemnată era şi perplesitatea, în care cădŭ magistratul oraşului, când se lăţì scirea, că vice-colonelul Urban are sĕ vie dela Năsĕud la Reghin.

Pe neaşteptate se şi ivi unul din oficerii lui Urban în Reghin cu scirea, că trupele împĕrătescĭ intră în oraş. Acum nouĕ discuţii se iscară asupra modului de primire. Partea mai mare a locuitorilor voia, ca sub conducerea magistratului sĕ întîmpine intrarea lui Urban în oraş, şi în acest sens s'a şi adus hotărîrea, avênd ca pe Urban sĕ-l primésca înaintea cuartirului sĕu. Dér ce sĕ vedĭ? Urban intrà în oraş primit numai de puţină tinerime, care îi eşise înainte, apoi se reîntórseră călărĭ în fruntea a douĕ batalióne de infanteriă ale regimentului grăniţeresc român, 3 companii dela batalionul I, cordon bucovinén, un escadron svaligerĭ şi douĕ tunurĭ, dér precum se vedea, fórte indispuşĭ. In presimţirea grelelor urmărĭ, ce avea de-a îndura orăşelul după intrarea acestor trupe, fórte adêncă tristeţă se manifesta în întréga scenăriă. Nu se audia nicĭ un aplaus séu strigăte de veseliă din mijlocul numĕroşilor privitorĭ, carĭ se vedeau descuragiaţĭ şi ca şi loviţĭ de un trăsnet.

După ce în câteva minute se finì arangiarea trupelor în cea mai mare tăcere, îndată rĕsunară din capela regimentului cunoscutele şi adênc străbătătórele tonurĭ de „Rugăciune“. Apoi Urban cu fisionomia lui seriósă se mai repedì odată de-alungul frontului trupelor, apoi se despărţì de trupe şi plecà călare spre cuartirul sĕu. In pórta deschisă a cuartirului steteau membrii magistratului şi tocmai când voiau sĕ păşéscă înainte, Urban observând cele ce se întêmplă, descălecà, şi fără de-a învrednici cu o privire pe membrii magistratului, se depărtà. Scena acésta neaşteptată fŭ încurênd acoperită de vĕlul nopţii.

II.

Mare fŭ turburarea Ungurilor, când audiră de mişcarea ofensivă a lui Urban. Cu înverşunare îndoită fŭ decisă apunerea orăşelului, ca şi când locuitorii lui ar fi dat ansă la acésta. Fiind însĕ înarmarea lor cam la început, şi n'au îndrăsnit a păşi contra trupelor bine disciplinate ale lui Urban, au căutat decĭ refugiu la conaţionalii lor sĕcui, pe carĭ pe lângă marĭ promisiunĭ îi şi înduplecà sĕ fiă pe partea lor.

Prin trecerea trupelor sĕcuescĭ la cele maghiare, puterea de bătaiă a lui Urban nu numai fŭ pusă într'o mĕsură cu a concontrarului, dér şi în numĕr prepondera puterea Maghiarilor, abstragênd dela voluntarii maghiarĭ din M.-Oşorheiŭ şi husarii kossuthiştĭ, carĭ se întregeau prin glóta sĕcuéscă devenind ea un factor deosebit în lupta neîncunjurabilă. Urban vĕdênd slăbiciunea mijlócelor sale în raport faţă cu Maghiarii, sperând de sigur óre-care întărire séu ajutor, se mărginì de-ocamdată la dilnica trimitere de patrole, la organisarea şi eserciţiul armatei glótelor teritoriale, ce îi steteau la disposiţiă.

Orăşelul nostru sĕmĕna în dilele acelea unui muşinoi de furnicĭ, în care totul alérgă încóce şi încolo, fără nicĭ un plan. Glótele teritoriale amestecate cu spionĭ românĭ, cu pălăriile lor late şi cu puscile lungĭ icĭ-colea nisce svaligerĭ în coifurile lor schînteióse, cordoniştĭ şi grupe de grăniţerĭ românĭ, pe lângă acestea nesfîrşita ba-

....„Din privirea acésta scurtă, aruncată este literatura lui Mureşianu, uşor se póte convinge orĭ-cine, că în general despre Mureşianu s'a scris fórte puţin, şi şi cei, carĭ au scris despre el, unii au fost superficialĭ, orĭ unilateralĭ, alţii au fost severĭ, şi alţii nedreptĭ. De aicĭ vine, căpănă acum nu avem încă o monografiă mai demnă de Andreiu Mureşianu, în care după merit sĕ i-se tracteze şi viaţa şi activitatea. De-aicĭ isvoresce toto-dată şi îndemnul de-a scrie studiul acesta, în care cu mare dragoste vom nisui sĕ arătăm adevĕrata valóre a lui Mureşianu, sĕ arătăm în el, din tóte punctele de vedere, şi pe om, şi pe scriitor“.

Convocare.

D-nii învĕţătorĭ gr. or. românĭ de sub jurisdicţiunea Consistoriului gr. or. român din Oradea-mare, ca membri ai Reuniunei învĕţătorescĭ, precum şi toţĭ aceia, carĭ se intereséză de înaintarea culturei naţionale şi ar dori a se face membri ai acestei Reuniunĭ, sunt poftiţĭ a lua parte la adunarea generală a Reuniunei învĕţătorescĭ, convocată pe Joi în *30 Martie st. v.* (12 Aprilie st. n.) a. c. la 9 óre diminéţa în şcóla gr. or. română din loc.

Program: 1) Chemarea duhului sfânt în biserică. 2) Deschiderea adunărei în şcólă. 3) Resolvarea modificărilor pretinse de guvern în statutele Reuniunei şi votarea definitivă acelora. 4) Raport despre starea fondului Reuniunei. 5) Alegerea funcţionarilor şi a comitetului central. 6) Incassarea taxelor. 7) Alte propunerĭ séu disertaţiunĭ, ce se vor însinua prealabil la presidiu. 8) Dispoziţiunĭ în privinţa autenticărei procesului verbal. 9) Incheiarea adunărei.

Oradea mare, 16 (29) Martie 1900.

Nicolau Zigre.
preşedinte.

Stîrpirea beţiei este temelia fericirei.

Din „*Taina Norocului*“ de **Tache Brânduş**.

— Fine. —

Eu m'am dus acasă şi până Duminecă am dat de scire pe la ómenii, carĭ îi socoteam, că după sfânta liturgiă sĕ mai rĕmânem în ograda bisericei, căcĭ preotul are sĕ ne spună ceva.

Şi m'au ascultat ómenii. Au venit cu toţii la biserică şi după liturgiă am rĕmas noi ca la 50 de gospodarĭ şi preotul ni-a făcut răfuiala cu rachiul, precum ţi-am povestit'o mai 'nainte, şi ómenii ascultau cu mirare, éră preotul sfîrşind, a ḑis cu glas tare: Omenĭ bunĭ! Haidem sĕ facem noi astăḑĭ un început bun. Sĕ făgăduim sus şi tare, că de astăḑĭ înainte nu va mai fi rachiu în gura nóstră nicĭ la mórte, nicĭ la viaţă, şi nu numai rachiu, ci nicĭ rum, rosol, carpată, sacraminţă, chişingaie, scurt nicĭ un fel de beutură ametitóre!!

— Făgăduim! am rĕspuns cu toţii ca dintr'o gură, făcêndu-ne câte trei crucĭ.

Omenĭ bunĭ! Tare sĕ vĕ fie gândul, precum vi-i făgăduinţa, éră acela din noi, care nu-şĭ va ţiné cuvêntul sĕ ne fie nouĕ tuturora ca un om fără cinste, fără cuvênt şi fără ruşine şi sĕ ne ferim de dênsul şi sĕ-l despreţuim ca pe un ticălos. S'ar cădé tot aşa sĕ facem cu toţĭ aceia, carĭ nu-s aicĭ şi carĭ nu vor sĕ se lase de beuturile veninóse până nu se vor pocăi şi ei.

— Sĕ trăiţĭ, d-le părinte, făgăduim, că aşa vom face.

— Bine. Spune-ţi-mĭ acuma numele d-vóstrĕ rênd pe rênd sĕ le scriu în cărticica acésta şi sĕ sciţĭ, că câtă vreme vĕ veţĭ ţiné de făgăduinţă, de nouă-orĭ pe an voi pomeni pe toţĭ la sfânta liturgiă, ca sĕ vĕ dea Dumneḑeu spor în cele bune şi pentru-ca gândul d-vóstrĕ sĕ pĕtrundă în întréga creştinătate românéscă.

Şi ne-a scris în carte şi eram noi 53, şi cu toţii, câţĭ mai trăim, ne-am ţinut de cuvênt până în ḑiua de astăḑĭ, afară de un vĕr al nostru, care însĕ de câţĭ-va anĭ, după ce beuse tot ce avea, şĭ-a luat lumea în cap şi s'a dus de nu i-am mai auḑit de nume.

Ne-am împrăştiat apoi pe-acasă, şi în Dumineca următóre ne-a oprit preotul éră şi ne-a întrebat, cum ne simţim fără rachiu. Bine! i-am rĕspuns, éră el ni-a ḑis: Omenĭ bunĭ! Écă ne-am făgăduit a nu bea nicĭ un fel de beutură ameţitóre şi otrăvitóre şi aşa sĕ facem, déră ca sĕ avem şi noi din când în când, ca la sĕrbătorĭ, la veselii şi la alte prilejurĭ, cu ce ne petrece vremea, étă eu vĕ voiu da o beutură, déră una care nu răpesce minţile şi nicĭ nu costă parale.

Câţĭ din d-vóstră aveţĭ pomĕt?

— Patru.

Bine! Apoi cei patru sĕ-şĭ îngrijéscă şi sĕ-şĭ cureţe pometele bine, ca sĕ rodéscă, ér ceilalţĭ vor trebui mai întâiu sĕ-şĭ créscă oltuanĭ bunĭ, éră până atuncia vor trebui sĕ-şĭ ajute cu mure, smeură şi altele de acest soiu, căcĭ şi din aceste, ca şi din póme, se póte face vin. Şi vinul acesta, ómenĭ bunĭ, este o beutură aşa de bună, alésă şi sănĕtósă. cum nu mai este alta pe faţa pământului. Déră, ca sĕ sciţĭ cum se face acest vin, sĕ veniţĭ de acuma în Duminecĭ şi sĕrbătorĭ şi în acele ḑile, când din întêmplare nu aveţĭ mult de lucru, la mine şi eu vĕ voiu învĕţa.

Şi aşa am şi făcut. Noi mergeam la el tot-déuna, când ne da mâna, şi el ne-a învĕţat cum se altoesc pomii şi cum se face vinul din póme. Noi l'am ascultat şi ni-am sădit pomete, éră din póme ne făceam vin, şi cum i-am dat de gust, am vĕḑut că-i bun şi acuma asta-i beutura nóstră şi, nu sĕ mĕ laud, étă acesta-i numai de un an, déră am unul şi mai vechiu.

— Femee, én adă de cel mai vechiu. Femeia a adus vinul şi ni-l'a turnat în pahare, déră când l'am beut, apoi drept sĕ vĕ spun, mi-am pus de când sĕ nu béu nicĭ eu altă beutură, decât numai din vin din póme.

— Ei ce ḑicĭ, domnule?

— Mulţămim, bade Costantine, mai bun nu se póte, nicĭ vinul din Odobescĭ nu-i mai bun ca acesta. Au toţĭ aicĭ în sat vin de acesta, căcĭ pomete vĕd mai la tótă casa?

— Mai toţĭ, ér carĭ n'au, îl capĕtă cu 15 cr. séu cel mai vechiu cu 20 cr. ocaua dela Toader Cimpoieş, căcĭ el face anume de vêndut.

Acuma sĕ-ţĭ povestesc mai departe.

Când ne-am prins noi de acest lucru, vor fi acuma vr'o 15 anĭ, eram după cum ţi-am spus numai vr'o 50 de ómenĭ. Şi a început a ne merge ca din apă şi am început a ne prinde vĕḑênd cu ochii, ér ceilalţĭ vĕḑênd, că ne merge nouĕ acuma mai bine, nu sciu, de ciudă orĭ din care pricină, au început sĕ bea şi mai tare. Cât despre preotul, el n'avea cap sĕ se arete pe drum, aşa o ciudă avea toţĭ pe dênsul. El însĕ n'a încetat şi nicĭ noi nu ne-am lăsat amăgiţĭ. De bună sémă ceilalţĭ cerca felurĭ şi chipurĭ de a ne amăgi. Ba şi cârşmarii au ieftinit rachiul cu un crucer la sîngeap, déră noi nu ne-am dat. Cu atâta mai mult beau ceilalţĭ. Acéstă nebunélă însĕ n'a ţinut multă vreme.

Precum un foc, care se stînge, mai isbucnesce odată o pară, déră acésta curênd se trece, aşa şi nebunéla lor n'a ţinut mult. Pilda bună atrage, acésta-i drept. Şi ei atraşĭ de pilda nóstră ca prin minune, unul după altul, au început a-se pocăi, a merge la preotul, a-se făgădui, că voesc sĕ se facă şi ei omenĭ detrébă, precum suntem noi şi a se ruga, ca sĕ-i însemne şi pe dênşii în cartea în care ne-a însemnat pe noi.

Preotul îi primea cu blândeţe şi le spunea şi lor poveţe, pe carĭ ni-le spuse şi nouĕ. Ei umblau după aceea regulat la preotul şi umbla şi la biserică şi preotul îi învĕţa acasă şi ne cuvênta şi în biserică, şi a crescut numĕrul nostru până într'un an la 300.

De aci înainte satul a prins aripĭ şi a înaintat şi înaintéză până astăḑĭ, încât stai sĕ nu-l mai cunoscĭ: case frumóse, ómenĭ cu stare bună, biserică şi şcólă pompósă, gândescĭ că-i 'un orăşel.

Poesii poporale.

Din „Poesii poporale despre Avram Iancu“, adunate de S. Fl. Marian.

Iancu şi Turdenii.

Strigă Bărnuţ din Sibiiu,
Că Ardeliu nu-i pustiu.
Strigă Iancu dela munte:
Nu te teme mĕi Arsinte,
Că şi eu viu dela munte
Cu opt mii şi nouĕ sute!
Şi când Iancu'ncălica
Şi spre Turda că-mĭ pleca
Tótă Turda tremura.
Turdenii din graiu grăia:
— Iancule, Măria ta!
Lasă Turda n'o prăda,
Că ce-i cere noi ţĭ-om da,
Ţĭ-om da banĭ cu ferdela
Şi galbenii cu mierţa!
Iancu că le cuvênta:
— Nu-mĭ trebe nimic sĕ-mĭ daţĭ,
Numai legea s'o lăsaţĭ!
Turda eu nu voiu prăda,
Legea voi de veţĭ lăsa:
Domnele şi fetele
Sĕ-şĭ ţipe mănuşele
Şi sĕ-şĭ ţese pânzele,
N'aştepte, leneşele,
S'o ţésă Româncele!
Ear' iobăgia luaţĭ
Şi lângă Blaj o'ngropaţĭ!
Astfel dacă voi veţĭ face
Vĕ dau la toţĭ bună pace!

Iancu lângă Cluşiu.

Pe délul Feleacului
Merg feciorii Iancului.
Iancu-i comândéză bine:
— Haideţĭ feciorĭ după mine
Sĕ luăm tunurĭ de fag
Şi sĕ dăm în Cluşiu cu drag!
Er' când Cluşiul l'a zărit
Iancu din grai a grăit:
– Staţĭ feciorĭ sĕ ne-aruncăm
Şi tot Cluşiul sĕ-l luăm,
Şi pe und-om trece noi
Sângele-a curge şiroiu,
N'a fi n'albă, şi nicĭ earbă,

---

tere a tobelor, transpórte lungĭ de carĕ cu scărĭ pe carĭ zăceau pe pae nobilĭ maltrataţĭ, ducêndu-i către ai lor spre M.-Oşorheiu; după acestea transpórte o trupă a unor strigoi în statură de om legate ca sacrificii ale rĕsbunărei; tóte acestea dĕdură o icónă de felul căreia Reghinul n'a vĕḑut nicĭ când.

Iritaţiunea acestor ḑile se mărì încă prin un atentat îndreptat contra vieţei lui Urban, ai cărui făptuitorĭ însĕ nu se putură descoperi. Urmarea acestui atentat a fost, că Urban a luat prin garda opidană tóte armele şi muniţiunea dela Maghiarii locuitorĭ în Reghin.

Posiţiunea lui Urban în Reghin devenì din ḑi în ḑi mai critică. Mai neodihnit ca până acum, nu putù ajunge alt resultat, decât că prindea tot mai mulţĭ Sĕcui răniţĭ. In urmă şi liferarea pânei necesare îi fù denegată din partea oraşului M.-Oşorheiu, ba până acolo au ajuns că înşi-şĭ orăşenii Reghinului îşĭ împărţiră pânea au apărĕtorii lor românĭ. Odată tocmai după ce sĕ ridicară în piaţa oraşului şetrii (corturĭ) de scândurĭ, unde avea de a se împărţi hrana, cu totul pe neaşteptate masa cu corturĭ cu tot fură „deodată măturată“.

Acésta se întêmplà astfel: Sĕcuii, carĭ erau adunaţĭ lângă Ayagfalva înarmaţĭ cu puscĭ şi lăncĭ, împreună cu infanteria şi cavaleria grăniţerilor sĕcui, au plecat spre Reghin, trecênd prin M.-Oşorheiu, unde se alăturară la ei voluntariĭ şi husariĭ kossuthiştĭ. — Scopul lor era sĕ alunge pe Urban de-acolo şi de-a pedepsi orăşelul pentru-că l'a primit.

Se întêmplase adecă, că Sĕcuii, carĭ erau adunaţĭ lângă Agyagfalva, înarmaţĭ cu puscĭ şi lăncĭ, împreună cu infanteria şi cavaleria grăniţerilor sĕcui, — mai alăturându-se la ei şi voluntarii şi husarii kossuthiştĭ, — plecară spre Reghin cu scop ca pe Urban sĕ-l alunge de-acolo, ér orăşelul sĕ-l pedepsécă pentru că l'a primit.

Se întêmplà primul atac în 30 Octomvre 1848 lângă Şarpatoc. Un despărţămênt de cordoniştĭ, după o vitejéscă apĕrare şi grele perderĭ, ce le îndurà aci, încungiurând pe inimicul neasĕmĕnat mai numĕros, s'a retras spre Sântióna. Aci urmà în 31 Octomvre a doua bătăliă, care avù sfêrşit nefavorabil pentru imperialĭ.

Urban nicĭ acum nu considera Reghinul ca periclitat. El spera ajutor, ca aşa sĕ ajungă peste Oşorheiu la Cluşiu. Urban însĕ se înşelà în judecarea situaţiunei şi Sĕcuii inimicĭ înaintară tot în diua aceea până în apropierea Reghinului. Acum a început sĕ vadă şi Urban, că nu va fi posibil a sta în faţa inimicului, care era cu mult mai mare în numĕr, dér totuşĭ se declarà gata a se apĕra până la ultima picătură de sânge la cas, décă 'i s'ar da speranţă sigură la un sprijin din partea gardei opidane. Oficerii, se înţelege, au promis ajutorul lor pe viéţă şi pe mórte, dér situaţiunea se schimbà când gardiştii opidanĭ începură a se opune şi a fugi părăsindu-şĭ stindardul. Nicĭ nu-i mirare, căcĭ garda opidană numai în momentele din urmă primì anumite puscĭ cu baionete, dér şi acestea în cea mai mare parte nu se puteau folosi. Mai bine era, decă Urban ar fi lăsat, ca în timpul scurt de-o nópte cetăţenii sĕ-şĭ vadă de asigurarea familiilor şi ascunderea averilor lor...

*

Până aci din textul autorului sas. De aci înainte dênsul vorbesce despre retragerea din Reghin a lui Urban şi a trupelor sale, la carĭ se alăturară şi o mare parte din locuitorii oraşului şi apoi despre devastarea înfiorătóre a acestui oraş de către Sĕcui. Dintre locuitorii rĕmaşĭ în oraş, s'a trimis o deputaţiune în lagĕrul inimicului pentru a se ruga sĕ fiă cruţat oraşul. Conducĕtorul avantgardei, colonelul Dorschner dise, că Reghinul trebue sĕ depună numai decât 50,000 flor., pe lângă asta sĕ predea în timp de 6 óre tóte armele şi după alte 6 óre pe toţĭ agitatorii. La asta cerù sĕ i-se aducă rĕspuns în timp de o jumĕtate de oră. Unei a doua deputaţiunĭ, care fù trimisă pentru a se ruga sĕ nu pretindă aşa mult dela oraş, îi rĕspunse Berzenczei cu poruncă înoită şi categórică, că suma de 50,000 fl. oraşul are s'o depună în termin de 4 óre, afară de acésta, sĕ stea cu mâncare gata pentru 20.000.

Urméză după acestea amĕnunte din măcelurile şi barbariile sĕvêrşite de Sĕcui, ale căror sĕlbătĕcii şi barbarii sunt în genere cunoscute.

Numai sânge până'n barbă;
Nu sânge de copii micĭ,
Ci tot sânge de voinicĭ,
De voinicĭ micuţĭ şi marĭ,
De cătane şi husarĭ!

Iancu şi Domnii.

Trece Iancu pe la stână
Cu puşca plină pe mână,
Orĭ de-i plină, orĭ de-i gólă
Domnii fug de se omóră.
De când Iancu e'mpĕrat
Domnii'n pat nu s'au culcat
Nicĭ la masă n'au cinat.
Când s'arată Iancu'n dél
Fug toţĭ Domnii din Ardél;
Când îl vĕd pintre butucĭ
Fug nebunĭ, fără păpucĭ!

Iancu şi Codru.

Spune cucu codrului,
Că Iancu-i sub póla lui.
Codru-i rĕspunde sĕtos:
Las' sĕ fie sănĕtos!
Frundă verde din livede,
Cât Ungur, câtă poede
S'aruncară după noi
Ca şi lupii după oi,
N'o sciau, nicĭ n'o credură,
Pănă ce n'o şi vĕdură
Tăria Românului
Pe valea Căianului!
— Iancule, Măria vóstră,
Roit'a pădurea nóstră,
S'au umplut vale şi cóstă!
— Mĕi voinice dela oĭ
Nu purta grijă de roiu
Pănă ce-s şi eu cu voi!

Oastea Iancului.

Pe drumul Bĕlgradului
Merge óstea Iancului.
Iancu merge tot cântând,
Oastea urmézā horind,
Că-s cătane voinicele,
Merg cu voe'n bătăi grele.
Colea pe din jos de deal
Vine óstea lui Orbean,
Mai în jos pe lângă vale
Vine şi-a lui Niculae.
Şi de-acum pănă'n veciă
Tot Românul sĕ o scie,
Sĕ se lupte strămoşesce
Şi sĕ salte voinicesce!

POVEŢE.

Mierea contra bólei de ochĭ. In Anglia de curênd o femeiă de 58 anĭ, avênd albéţă, a fost vindecată aşa, că mai întâiu i-a curăţit albéţa şi apoi i-a picurat în ochĭ în trei rêndurĭ miere de albine. O fóiă americană de albinărit scrie, că mierea e o bună doftoriă contra aprinderei de ochĭ. După acéstă fóiă, se iau câţĭ-va picurĭ de miere, se topesc în apă şi din acéstă soluţiune se picură câte 3—4 picurĭ de câte 4—5 orĭ pe di în ochiul aprins; după câte-va dile, făcênd astfel, pericolul este delăturat.

*

Cum sĕ durmim. Puţinĭ ómenĭ sunt, carĭ se gândesc la aceea, că ce influniţă are asupra sănĕtăţii modul cum zace trupul în timpul somnului. Când durmim sĕ nu ne fiă aşternutul sub cap mai înalt de 6—7 centimetri. Acoperemêntul sĕ ajungă numai pănă la barbă, gura şi nasul sĕ rĕmână libere şi odaia sĕ fiă cât se póte mai bine aerisită. Décă capul e prea ridicat şi umerii stau plecaţĭ înainte, aşa că barba ajunge pe piept, atuncĭ coşul pieptului se strînge, prin ceea ce se împedecă respiraţia plămânilor. Mai higienic este a durmi pe partea drĕptă, deóre-ce zăcênd pe partea stângă inima este conturbată în acţiunea sa, pe spate rinichii se prea încăldesc, ér durmind cu faţa în jos, se împedecă respiraţia.

MULTE ŞI DE TÓTE.

Despre nebuniile modei.

Pănă acum fórte mult s'a scris, dér în general truda puţin succes a avut. Diarul „Grazer Tagebl". în numĕrul sĕu din 16 l. tr. scrie, între altele, următórele rêndurĭ interesante: Imbrăcămintea nóstră încă apărţine higienei sănetăţii, deóre-ce scutesce corpul de rĕcelĭ, ploi, căldurĭ prea marĭ etc. Acest scop însĕ nu se ajunge prin încălţăminte prea strîmte şi prea ascuţite, carĭ causéză beşicĭ, bătăturĭ, degete strîmbe etc. Călcâiele prea înalte sunt vătămătóre mĕduvei spinării, strîmbă şira spinării şi prin acésta, cu deosebire sexului femeesc, îi pricinuesc mare stricăciune şi multe nascerĭ grele provin din causa acésta. Ciorapii şi legătórele prea strînse au ca urmare rĕcéla cronică a picórelor şi sgârciurĭ.

Mai mult strică corsetul, care este o invenţiune a Reginei Elisabeta, pentru a-şĭ ascunde scăderea ei. Acest mare duşman al sănĕtăţii îmbolnăvesce cu forţa multe fiinţe, de-óre-ce prin strîngerea cu corsetul se apasă plămânile şi circulaţia sângelui este împedecată, ér stomacul nu póte sĕ-şĭ desvólte regulat activitatea sa, din care causă se nasc o mulţime de bóle. Hainele prea strînse pe trup sunt contra sănĕtăţii. Gulerile prea strîmte fac sĕ amorţéscă gâtul, ér în urma acésta rĕcindu-se sângele, se nasc mulţime de bóle de carĭ însĕ matrozii sunt scutiţĭ.

*

Acaţul (salcâmul) arbore otrăvitor.

Acaţul, numit şi salcâm, care împodobesce grădinile şi parcurile şi cu florile lui umple aerul de miros plăcut, a fost socotit pănă acum cu totul nestricăcios, ba chiar ca folositor, deóre-ce pe unele locurĭ, cu frundele lui amestecate cu făină séu tăriţe se hrănesc galiţele. Acest arbore însĕ, în urma mai multor cercetărĭ, s'a aflat, că pentru cai el este otrăvitor. Modul cum s'a aflat, că acaţul este arbore otrăvitor, după revista „Noul veac" din Bucurescĭ, s'a întêmplat ast-fel:

La regimentul de dragonĭ Nr. 26 al armatei franceze, pe când era în garnisónă în Dijon (Francia), de-odată pieriră 6 cai, fără sĕ se pótă sci apriat causa.

Escadronul Nr. 3 din acest regiment făcuse mai multe dile manevre în împrejurimile Dijonului şi după o nópte petrecută într'un sat, escadronul a plecat de diminéţa, toţĭ caii aflându-se bine; îndată însĕ unul din ei cade mort pe drum, apoi al doilea, al treilea şi în fine periseră 6 cai şi toţĭ caii căduţĭ făcuseră la gură spumă. Colonelul regimentului a făcut cercetare, medicii veterinarĭ au dis, că caii ar fi murit din causa ovĕsului, fiind acesta rĕu.. Acesta însĕ nu s'a putut întêmpla, de-óre-ce toţĭ cai au mâncat un fel de ovĕs şi atuncĭ ar fi trebuit sĕ móră mai mulţĭ cai, séu cel puţin se se îmbolnăvéscă şi alţii. Lucrul a rĕmas neesplicabil.

Intr'o di un domn dela ţéră plécă cu trăsura cu patru cai la Paris. Fiind calea pănă la Paris cam lungă, în drumul sĕu s'a oprit la un birt dintr'un sat, ca sĕ poposéscă peste nópte. Vizitiul a despărţit 2 cai de ceilalţĭ printr'o stănógă făcută dintr'o prăjină de acaţ (salcâm), care era încă verde şi acoperită cu cójă. Peste nópte caii róseră cója lemnului de salcâm. A doua di ei periră, făcând la gură spumă multă. Domnul, căruia i-s'a întêmplat acéstă pagubă, cetind prin diare de pierirea celor 6 cai din regimentul nr. 26 de dragonĭ, a scris colonelului acelui regimet despre cele întêmplate cu caii sĕi, precum şi bănuelile sale în acéstă privinţă.

Colonelul a făcut o nouă cercetare, prin care s'a constatat pe deplin, că caii, carĭ muriseră au ros cója unor salcâmĭ, ce se aflau în apropiere.

După acestea s'a făcut o probă cu crengĭ de salcâm într'o scólă de farmaciă şi s'a estras din ele o otravă fórte tare, din care se vede, că într'adevĕr salcâmul (acaţul) conţine materii veninóse.

POSTA REDACŢIUNEI.

D-lui I. în H. Corespondenţa ar fi bine scrisă, dér a-ţĭ uitat sĕ ţine ţĭ éră de proverbul: „Ajunge o bâtă la un car de óle".

Călendarul sĕptĕmânei.

MARTIE. are 31 dile. GERMĔNAR.

Dilele	Călend. Iul. v.	Călend. Greg.
Dum.	26 Arhc. Gavril	8 **Florii.** Adalb.
Lunĭ	27 Cuv. M. Matrona	9 Maria Clem.
Marţĭ	28 Hilariu	10 Danil
Merc.	29 P. Marcu	11 Leone
Joi.	30 P. Ioan d. Scărar.	12 Julius
Viner	31 C. Ipate ep. Gan.	13 † Vinera pat.
Sâm.	1 C. n. Maria Eug.	14 Iustinus

Preţurile cerealelor din piaţa Braşov.

Din 6 Aprilie 1900

Mĕsura séu greutatea	Calitatea.	Valuta austr. Kor.	fil.
1 H. L.	Grâul cel mai frumos	11	60
„	Grâu mijlociu	11	20
„	Grâu mai slab	11	—
„	Grâu amestecat	9	—
„	Sĕcară frumósă	7	60
„	Sĕcară mijlociă	7	20
„	Orz frumos	6	80
„	Orz mijlociu	6	40
„	Ovĕs frumos	5	—
„	Ovĕs mijlociu	4	40
„	Cucuruz	8	60
„	Mălaiu	8	60
„	Mazăre	14	—
„	Linte	20	—
„	Fasole	9	20
„	Sĕmênţă de in	25	—
„	Sĕmênţă de cânepă	10	—
„	Cartofĭ	1	90
„	Măzăriche	—	—
1 kilă	Carne de vită	—	88
„	Carne de porc	—	92
„	Carne de berbece	—	—
100 kil.	Sĕu de vită prôspĕt	50	—
„	Sĕu de vită topit	72	—

Cursul la bursa din Viena.

Din 5 Aprilie 1900.

Renta ung. de aur 4%	97.25
Renta de corone ung. 4%	93.70
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½%	101.—
Impr. căil. fer. ung. în argint 4½%	99.80
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	88.60
Bonurĭ rurale ungare 4%	92.80
Bonurĭ rurale croate-slavone	93.75
Impr. ung. cu premii	164.75
Losurĭ pentru reg. Tisei şi Seghedin	139.25
Renta de argint austr.	99.25
Renta de hârtie austr.	99.10
Renta de aur austr.	98.50
Losurĭ din 1860.	136.—
Acţii de-ale Băncei austro-ungară	127.15
Acţii de-ale Băncei ung. de credit.	181.25
Acţii de-ale Băncei austr. de credit.	227.—
Napoleondorĭ	19.26
Mărci imperiale germane	118.65
London vista	142.90
Paris vista	96.42½
Rente de corone austr. 4%	99.95
Note italiene	90.20

Cursul pieţei Braşov.

Din 6 Aprilie 1900.

Bancnota rom.	Cump.	18.90	Vênd.	18.94
Argint român.	Cump.	18.70	Vênd.	18.80
Napoleond'orĭ.	Cump.	19.10	Vênd.	19.18
Galbenĭ	Cump.	11.20	Vênd.	11.30
Ruble Rusescĭ	Cump.	253.—	Vênd.	—.—
Mărcĭ germane	Cump.	118.40	Vênd.	—.—
Lire turcescĭ	Cump.	21.40	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%		100.—	Vênd.	101.—

Têrgul de rîmătorĭ din Steinbruch.

Starea rîmătorilor a fost la 2 Aprilie de 33,377 capete, la 2 Aprilie au intrat 486 capete şi au eşit 279 capete, rĕmânênd la 4 Aprilie un numĕr de 33,584 capete.

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor responsabil: Gregoriu Maior.